

In dit nummer: De onrustbarende toename der criminaliteit. — Een nieuw bestanddeel van ons brood. —
Veranderingen bij de Centralen. — Graaf Karolyi, de nieuwe premier van Hongarije.

No. 19

(45)

6 Nov.

1918.

AFZONDER-

LIJKE

NUMMERS

15 CENT

Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

PRIJS

PER

KWARTAAL

ƒ 1.90

Mr. A. R. ZIMMERMAN.

Wij geven hierboven het nieuwste portret van den bekenden Rotterdamschen burgemeester, ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum.

De nachtwaker van voorheen.

DE TOENEMENDE CRIMINALITEIT

De verergering der criminaliteit is waarlijk niet een der minst zorgwekkende gevolgen van den wereldoorlog. De lezing der bladen overtuigt ons elken dag weer van den onrustbarenden groei der misdadigheid, en van het hoofdbreken, dat de overheid, op zulk een uitbreiding niet bedacht, heeft om dit buitensporig aantal wetovertreders behoorlijk te kunnen straffen. Overtuigd dat de lezers van „Panorama” in dit actuele onderwerp wel belang zullen stellen, hebben wij ons tot een bekend Politie-man gewend om voor ons een artikel erover te schrijven. Onze lezers vinden het artikel van den ervaring-rijken vakman hieronder.

De nachtwaker van thans.

DE oorlog, welke sinds Augustus 1914 heeft gewoed en waarin het eene rijk na het andere is gestort, loopt ten einde en de hoop, dat Nederland buiten dien alles verwoestenden krijg zal blijven, groeit gaandeweg tot eene zekerheid. Geeft dit reden tot groote dankbaarheid, een feit is het helaas, dat de gevolgen van den wereldoorlog zich in toenemende mate ook in Nederland hebben doen gevoelen en thans wel zeer zwaar op de natie drukken.

Eén der gevolgen is de toenemende criminaliteit in het bijzonder gedurende de laatste oorlogsjaren. Zoo is het aantal processen-verbaal, dat te Amsterdam wegens misdrijven is opgemaakt, sedert Januari 1917 bijna verdrievoudigd. Bedroeg dit aantal in Januari 1917 678 per maand, zoo was dit in 1918 gestegen tot ruim 1600 per maand.

De oorzaak van deze toeneming is te wijten, behalve aan de algemeene verwildering, door den oorlog te wege gebracht, aan den steeds slechter wordenden economischen toestand. De aard der misdrijven verschilt, naarmate door den oorlog andere toestanden intraden.

In den aanvang ontstond de categorie „oorlogskooplieden”. De zucht om O. W. te maken en de verkregen O. W. zoo groot mogelijk te doen zijn, was aanleiding tot ontwrichting van den reëlen handel en deed practijken ontstaan, welke tevoren in de Nederlandse handelswereld vrijwel onbekend waren. Oplichting en bedrog in den aard van de geleverde koopwaren waren aan de orde van den dag. Zoo werden o. a. aanzienlijke partijen cacao aan Duitschland geleverd, welke bij analyse bleken te bestaan uit half vergane cacaoschillen, ruim 20 percent zand en een weinig cacao. Het aantal smokkelaars nam voorts geweldig toe, alsmede het aantal personen, dat van spionage en spionagezwendel leefde. Deze spionage had voornamelijk plaats ten nadeele van één der oorlogvoerende mogendheden.

Waar de hierboven genoemde groepen als regel niet tot de élite der natie behoorden, was het gevolg wederom toename van het aantal publieke vrouwen en toename van het aantal huizen van twijfelachtig vermaak, waar de zoo gemakkelijk verkregen winsten werden verbrast. Zoodanig begriepelijk, kwamen in deze inrichtingen vele beroovingen tot soms aanzienlijke bedragen voor.

Na den val van Antwerpen en de vlucht van vele Belgen naar Nederland, werd vrij algemeen eene toename der criminaliteit verwacht

op grond, dat men aan de minder gewenschte elementen de Hollandsche gastvrijheid niet kon weigeren. Het strekt den Belgen tot eer, dat het aantal hunner, dat zich aan strafbare feiten heeft schuldig gemaakt, zeer gering is geweest. Vrij groot is daarentegen het aantal Duitsche deserteurs, dat met den Strafrechter in aanraking is gekomen, waarbij echter niet uit het oog mag worden verloren, dat

De groote toename der vermogensdelicten, dat zijn diefstal, verduistering en dergelijke misdrijven, dateert van de laatste twee jaren en houdt nauw verband met den steeds slechter wordenden economischen toestand, de dienengevolge toenemende werkeloosheid en verarming in de weinig kapitaalcrachtige lagen der bevolking, gepaard gaande aan de enorme stijging van de prijzen der eerste levensbehoefden. Het aantal spoorwegdiefstallen, rijwioldiefstallen, diefstal en verduistering van lood, zink, koper, telefoon en telegraafdraad en ander, sterk in waarde gestegen materiaal, dat gemakkelijk weg te nemen was, nam onrustbarend toe. Deze diefstallen werden nog in de hand gewerkt door het steeds brutaler optreden der opkoopters, die zich wel bewust zijn, hoe betrekkelijk straffeloos zij hun misdadig bedrijf kunnen uitoefenen. Hun moet toch door den Strafrechter bewezen kunnen worden, dat zij wisten, dat het gekochte van misdrijf afkomstig is, welk bewijs veelal moeilijk is te leveren. Dat bij deze algemeene verwildering de beroepsmisdadigers zich niet onbetuigd lieten, is te begrijpen.

Voorts deed zich nog een nieuwe factor gelden, welke ook een gevolg is van den oorlog, n. m. l., de verminderde eerbied voor een menschenleven, ontstaan door de massamoorden op het oorlogsterrein. Nog versch in het geheugen ligt de afschuwelijke roofoverval in het bosch van Craailoo en de moorden door Duitsche deserteurs gepleegd in Brabant en te Haarlem.

Openlijk dient erkend te worden, dat tegen deze verdrievoudiging van het aantal misdrijven Justitie

en Politie niet opgewassen zijn gebleken te zijn en hun de middelen hebben ontbroken, om daaraan afdoende paal en perk te stellen. — In de eerste plaats zijn de politiecorpsen te klein, terwijl nog, afgescheiden van de toenemende criminaliteit, de werkzaamheden der politie tijdens den oorlog zijn toenomen door de haar opgelegde handhaving der verschillende distributiebepalingen, het toezicht op verdachte vreemdelingen enz. Uitbreiding der politie is uitermate moeilijk, daar de personen, welke voor aanvulling en uitbreiding der politie in aanmerking komen, meest in militairen dienst zijn. Het heeft vrij lang geduurd, voordat is ingezien, dat het op sterkte houden en uitbreiden der politie evenzeer een landsbelang is, als een zoo sterk mogelijk leger en de legerautoriteiten toestemming verleenden, een voldoende aantal manschappen vrij van militairen dienst te stellen, ter aanvulling der politie. Intusschen was een zoodanig tekort ontstaan, dat van noemenswaardige uitbreiding

DE STERKTE VAN HET POLITIEKORPS IN DE DRIE VOORNAAMSTE STEDEN VAN ONS LAND.

In verhouding tot de bevolking is het politiekorps in den Haag het sterkst, n.l. 1096 man op 334.000 inwoners. dan volgt Amsterdam met 1684 man op 643.000 inwoners; en daarna komt Rotterdam aan de beurt met 1190 man op 502.000 inwoners.

voor zoover zij niet geïnterneerd werden, niemand zich hun lot heeft aangetrokken en zij meest een kommervol bestaan hebben geleid.

Een tot gevangenis ingerichte schuit te Rotterdam.

der politie geen sprake meer kon zijn. — Even overladen met werk als de politie-ambtenaren zijn de Rechter-Commissarissen, belast met de Instructie van Strafzaken. Te Amsterdam zijn vier Rechter-Commissarissen, die alle strafzaken moeten behandelen, welke ter instructie verwezen worden. Elk hunner krijgt in zijn dienstweek 60 tot 80 zaken te behandelen, hetgeen een veel te groot aantal is voor één Rechter.

Ten slotte mag niet uit het oog worden verloren het door het toenemend aantal misdadigers ontstane gebrek aan plaatsruimte in het Huis van Bewaring. Hierdoor moeten de meeste verdachten, waaronder nachtelijke inbrekers, rijwieldieven, telefoon- en telegraafdraadieven na hunne arrestatie weer in vrijheid worden gesteld. In begin October van dit jaar kwam het voor, dat aan een politiebureau te Amsterdam in één week van de 80 misdadigers, die opgesloten hadden behooren te blijven, een kleine 70 wegens gebrek aan plaats in het Huis van Bewaring weer op vrije voeten moesten worden gesteld. Zulks herhaalt zich vrijwel iedere week.

Plannen zijn in bewerking, om te Amsterdam een Hulp-huis van Bewaring te stichten op het terrein van de voormalige Westerbegraafplaats. Het is te hopen, dat de betrokken autoriteiten aan het Departement van Justitie zullen inzien, dat deze bouw urgent is en dat daarmede spoed dient te worden gemaakt, daar juist het gebrek aan plaatsruimte in de Huizen van Bewaring het plegen van misdrijven

in de hand werkt. Bij de misdadigers is thans het gevoel gevestigd, dat er toch geen gelegenheid is om hen te straffen. De brutaliteit der misdadigers neemt dan ook steeds toe. Het is te Amsterdam voorgekomen, dat een door genoemde oorzaak in vrijheid gestelde inbreker op hoogen toon bij de politie in beslag genomen goederen kwam terug-eischen; anderen vertoonen zich opzettelijk vóór de politiebureaux om vooral te laten zien, dat de politie hen toch niet kan insluiten, terwijl weer anderen aan de politie mededeelen, dat zij binnenkort weer zullen gaan inbreken.

Uitbreiding der politie, vergroting van het aantal Rechters van Instructie, spoedige bouw van hulphuizen van Bewaring met voldoende aantal plaatsen en eene wetswijziging tot betere strafbaarstelling der opkooers zijn gebiedende eischen, wil de toenemende criminaliteit afdoende bestreden kunnen worden.

Onder de hulpmiddelen, waarvan door de politie bij het opsporen van misdadigers met stijgend succes gebruik wordt gemaakt, bekleedt de fotografie wel eene eerste plaats. In alle groote politie-organisaties in Nederland worden van elken misdadiger drie portretten gemaakt, twee en face, — op de eene foto komt de verdachte met hoed en op de andere zonder hoed voor — en één en profil. Van elken misdadiger wordt voorts een uitvoerig signalement opgenomen, waarbij steeds meer de methode gevolgd wordt van Professor Reiss te Lausanne. Het wetenschappelijk opnemen van de signalementen met in alle plaatsen gelijke omschrijving daarvan,

heeft tot gevolg, dat door de recherche steeds meer misdadigers op signalement worden aangehouden. In Amsterdam is voorts ingevoerd een kaartsysteem, waarbij de opvallende kenmerken als lichaamsgebreken, litteekens, misvormingen enz. door middel van gekleurde ruiters, dat zijn emaille klemmetjes, op de kaarten zijn aangegeven. Hierdoor is reeds menig misdadiger gearresteerd kunnen worden, doordat getuigen één dezer kenmerken had waargenomen en door middel van het genoemde kaartsysteem kon worden vastgesteld, wie de dader was.

Alle wetenschappelijke hulpmiddelen te behandelen, welke de politie bij haar opsporingstaak ten dienste staan, zou te ver voeren. De wetenschappelijke speurkunst is een vak op zich zelf, waarin door den Amsterdamschen gerechtelijken scheikundige, den heer Van Leddén Hulsebosch met veel succes aan de Amsterdamsche politie, de Rijksveldwacht en vele plaatselijke politiecorpsen les wordt gegeven.

Aangenomen mag worden, dat de criminaliteit in Nederland na het sluiten van den vrede en de daarmede gepaard gaande intredende verbetering in den economischen toestand, geleidelijk zal verminderen. Eer deze meer normale toestanden zullen zijn ingetreden, zal echter nog veel van de Politie en de Justitie gevergd worden en is het een landsbelang, dat de hierboven omschreven vraagstukken zoo spoedig mogelijk worden opgelost, opdat de veiligheid in Nederland moge terugkeeren.

POLITIE-MAN.

DE MARSEILLAISE.

Een schilderij, dat zonder twijfel in deze dagen weer verhoogde belangstelling wekken zal. Het stelt voor: Rouget-de-l'Isle, Fransch genie-officier, op het oogenblik dat hij te Straatsburg (in het jaar 1792) voor het eerst de „Marseillaise” zingt, het Fransche volkslied, waarvan hij de dichter en componist is. Het fraaie schilderij, vol gloed en uitdrukking, is vervaardigd door den Franschen schilder Is. A. A. Pils, geboren in 1815, gestorven in 1875. Het kunstwerk hangt in het groote museum het Louvre, te Parijs.

DE LEUGEN

DOOR E. ROER.

IJ was burgemeester van een tusschen hooge heuvels verscholen, nauw vindbaar dorpje en liep langzaam, zich een houding van waardigheid gevend, door de smalle, klimmende en dalende straatjes van zijn gemeente, terugkeerend van het nette, nieuwe gemeentehuis naar zijn veel te groote woning, — het vroegere huis van het uitgestorven geslacht der „dorpsheren” —

waarin hij met een huishoudster woonde en zich verveelde. Een genoeglijk lachje omzweefde zijn mond; zijn gedachten waren van de alleraangenaamste.

Met den avondtrein zou hij de reis naar de groote stad, verweg, ondernemen, om voor drie korte, heerlijke weken onder te duiken in het groote-stadsleven en dan gesterkt, opnieuw bestand tegen eenige maanden van plantenleven, terugkeeren in zijn verbanningsoord, het verbanningsoord, dat hij ondanks zichzelf had liefgekreken, omdat de menschen er van zoo'n gemoedelijke vertrouwelijkheid waren; dat hij zijn belangstelling gegeven had, omdat hij zich verantwoordelijk voelde voor wat erin omging; waar hij het goed, best vond, als hij het maar nu en dan voor enkele weken verlaten mocht, om met volle teugen te genie-

ten van wat hij in zijn stille, door de heele wereld vergoten standplaats missen moest.

Als hij nu . . . !

„Hé, moeder Liesbet!” onderbrak hij hardop zijn zonnig gepéins. „Ik zou u bijna voorbijgelopen zijn, zonder u te zien!”

„Dag, mijnheer de burgemeester!” groette het moedertje, dat van den tegenovergestelden kant kwam aandribbelen en, het straatje dwars overstekend, van zins scheen, hem staande te houden.

„Ge ziet er maar best uit!” prees hij. „De jaren schijnen u niet te deren!”

„Dat heb ik aan mijn zoon te danken, mijnheer de burgemeester, aan mijn besten jongen! Ik heb geen zorgen en

dat heugt een mensch jong en gezond. Elken eersten dag van de maand, zonder mankeeren, krijg ik een brief van hem, een goeden, lieven brief met geld genoege erin, om een geheele maand gemakkelijk van te leven. Zeg nu eens, mijnheer de burgemeester, of hij geen brave zoon is!"

"Dat is hij zeker!"

"Ik ben eigenlijk zoo brutaal geweest, u staande te houden, omdat... omdat..."

"Nu, waarom dan wel, moeder Liesbet?"

"Omdat ik gehoord heb, dat u weer eens voor een paar weken naar de stad gaat!"

"Dan hebt ge goed gehoord, ik vertrek van avond nog."

"Mijn jongen woont daar!"

"Zoo?"

"Ja, al meer dan tien jaren en in dien tijd heb ik hem niet gezien."

"Kan hij dan nooit eens verlof krijgen, om u te bezoeken?"

"Dat gaat niet, schrijft hij."

"Wat doet hij ook weer?"

"Hij is chauffeur bij een deftigen heer en zijn heer schijnt hem altijd noodig te hebben. Hij vindt het heel verdrietig, dat hij nooit eens komen kan en dat vind ik natuurlijk ook, maar wat is eraan te doen? Hij verdient veel geld, heel veel geld, anders zou hij mij niet zoo veel kunnen sturen en als men een goede betrekking heeft, moet men ook genoeg nemen met de minder mooie kanten ervan! Wat zegt u?"

"Ge hebt gelijk, moeder Liesbet!"

"Mijn jongen klaagt dan ook niet, hij is trouw aan de hand, die hem voedt."

"En wat was nu uw verzoek aan mij?"

"Mijn verzoek? Och, ik durf het u haast niet te zeggen!" — "Kom," moedigde hij aan, "ik zou er maar geen doekjes om winden!"

"Mijn jongen kan niet bij mij komen en de reis is voor mij te ver en misschien zie ik hem in mijn heele leven niet weer terug. Zou u... zou u hem eens willen opzoeken, als het u niet al te veel moeite is? Niemand van het dorp gaat ooit naar de groote, verre stad en ik zou zoo heel graag eens hooren, hoe het hem gaat van iemand, die hem gesproken heeft!"

Haar oogen, lichtblauw gebleven als van een kind, gluurden met angstblik schuins op naar zijn gelaat; zij kende zijn goedhartigheid, zijn minzaamheid, zijn gemoedelijk bereid-zijn tot helpen, waar hij kon, maar toch voelde zij plotseling haar verzoek als een brutaliteit, als een schrede over de grens, die tusschen hem en haar bestond.

Hij ontmoette haar angstblik en lachte.

"Ik zal het doen, moeder Liesbet," beloofde hij. "Geef mij zijn adres en ik zal hem opzoeken en hem uw groeten brengen; als ik terugkom, zal mijn eerste gang zijn naar u, om u te vertellen van uw jongen."

"Hoe goed van u! Ik was al bang, dat u mijn verzoek brutaal zou vinden!"

"Neen, hoor, maar nu moet ik verder; ik heb nog veel af te doen vóór mijn vertrek."

Haastig bracht zij een beschreven stukje papier te voorschijn.

"Hier is zijn adres! God zal het u loonen, wat u zoo vriendelijk voor een oud mensch doet!"

"Dag, moeder Liesbet! Hou je maar goed!"

Hij drukte haar hand en hervatte, zijn pas versnellend, zijn huisweg, nagestaard door de oude vrouw, wier oogen glansden van vocht bij het ontroerend denken aan zijn welwillendheid.

"Ik ben eigenlijk een dwaas," prevelde hij, voortgaand. "Nu heb ik mij verbonden, om mogelijk een heelen, kostbaren middag zoek te brengen in een achterbuurt, om een jongen man na te jagen, met wien ik niets te maken heb! Maar wie zou zoo'n smeekend oud vrouwengezicht kunnen weerstaan? Ik niet! Ik zal de geschiedenis voor mijn vrienden verzwijgen, anders moet ik weer hooren, dat in mijn eenzaamheid mijn neiging tot sentimentaliteit de baas schijnt te worden over mijn verstand! Maar ik zou het voor een ander niet gedaan hebben, moeder Liesbet heeft nu eenmaal mijn sympathie, en zoo..."

Hij overdacht, hoe hij bij zijn

eersten kerkgang in zijn standplaats terstond getroffen was geworden door een rustig, sereen vrouwengezicht, dat aandachtig opgeheven was naar den op den kansel staanden redenaar; dat gezicht was ongetwijfeld éénmaal mooi geweest, maar het waren niet de regelmatige lijnen, die hij met welgevallen bezag, het was de uitdrukking van kalme tevredenheid en hoopvol verwachten.

Dra leerde hij moeder Liesbet kennen en, fijn opmerker als hij was, amuseerde hij zich telkens opnieuw met de

gen had door het vaste vertrouwen in den jongen, die haar een ouden dag schonk, zooals maar weinigen uit haar stand gegeven wordt; en langzamerhand was voor hem moeder Liesbet apart komen te staan van alle anderen in zijn gemeente.

De jonge dorpsburgemeester betrapte zich op een lichte nieuwsgierigheid naar den wonderzoon, van wien hij zooveel had gehoord, maar, eenmaal in de groote stad gekomen waar hij door vroolijke vrienden ontvangen werd, vergat hij alles wat hem aan zijn dorpje herinnerde.

Op één van de laatste dagen van zijn verblijf dacht hij plotseling aan zijn belofte en maakte zich onder een voorwendsel vrij, om zich te begeven naar de onaanzienlijke buurt, waar hij moeder Liesbet's zoon zoeken moest.

Na eenig dwalen vond hij het huis en beklom met luchtige schreden de trap, leidend naar de door den chauffeur bewoonde kamers; op zijn geklop deed een slordig uitzieende vrouw de deur openkieren, hem met argwanende oogen opnemend.

"Niet thuis!" antwoordde zij norsch op zijn vraag en wilde de deur dichtflappen. — "Weet u misschien, waar ik hem vinden kan?" hield hij aan.

"In het kroegje om den hoek zal hij wel wezen!"

De deur sloeg dicht en de jonge man daalde de trap af, overlegend, of hij zijn navorschingen voortzetten of opgeven zou; hij voelde niet den minsten lust, zich in het bewuste kroegje te wagen, maar toch wilde hij moeder Liesbet niet teleurstellen, zonder nog een poging

gedaan te hebben, om de door haar gewenschte ontmoeting tot stand te brengen. Een tweeden middag opofferen? Dat in geen geval! Dus ging hij op het achterbuurtsche kroegje toe met het onaangename gevoel, door de in de open voordeuren luerende menschen met verwondering aangestaard te worden.

Zijn hand op de deurknop leggend, weifelde hij opnieuw.

Wild stemmengerumoer als van heftig kibbelen den drong naar buiten, een schelle vrouwenstem klonk hoog uit boven de zwaardere klanken der mannen.

"Het lijkt daarbinnen wel een moordenaarsbende!" dacht hij half lachend, half ernstig. "Zou ik er heelhuids afkomen? Zoo niet... Wel, dan zal men zeer terecht vragen: „Qu'allait-il faire dans cette galère?" Maar ik waag het erop!"

Hij drukte de deur open en trad binnen.

Als door een tooverslag verstomde het rumoer; vanuit den rook, die als een grijze wolk alles, wat zich in het kleine lokaal bevond, omnevelde, blikten hem een aantal ruwe, ongunstige mannengezichten aan, hij wist niet hoeveel; achter de toonbank troonde een flinke, knappe vrouw met een brutaal-sluwe uitdrukking in de oogen.

In de onheilspellende stilte noemde hij den naam van hem, dien hij zocht.

Verwarde stemmen klonken opnieuw op.

"t Is er één van de politie!"

"Gooi hem eruit!"

"Wat heeft die stille verklikker hier te maken?"

In afwachting stond hij roerloos.

Daar trad een man met laag op het voorhoofd groeiend haar en oogen, waarvan hij de kleur, maar niet den blik kende, naar voren met de woorden:

"Dat ben ik!"

"Ik kom van uw moeder, om u haar groeten over te brengen; ik ben aan uw huis geweest, maar werd naar hier verwezen."

"Zijn moesjel!" grinnikte één der luisterende mannen. "Hij kan nog altijd niet buiten zijn moesje en..."

De man wierp een woedenden blik achterom en de schelle stem van de vrouw achter de toonbank viel in:

"Hou je mond! Hij is tenminste een goede zoon, al deugt er ook overigens niets aan hem! Ik zeg, dat het een mooie trek in hem is en daarom heb ik ook, toen hij in de

"ARBEID ADEL".

De jaarlijksche bazar van „Arbeid Adelt" werd in de laatste dagen van October in het gebouw „Pulchri Studio", den Haag gehouden. Wij geven een overzicht van de fraaie tentoongestelde voorwerpen.

wonderlijke mengeling van bescheidenheid en hoogmoed in het oude vrouwtje; zij stelde zich niet op den voorgrond, zij deed niets, wat niet bij haar omstandigheden paste en toch vermoedde hij in haar een gevoel van zelfbewustheid,

MR. P. DE JOSSELIN DE JONG† PROF. DR. H. E. J. G. DU BOIS†
Te Laag Soeren, waar hij tot herstel van gezondheid vertoefde, is de vorige week overleden Mr. P. DE JOSSELIN DE JONG, officier van Justitie bij de rechtbank te Arnhem. — Na een langdurige ziekte is te Utrecht overleden Prof. Dr. H. E. J. G. DU BOIS, buitengewoon hoogleraar in de faculteit der wiskunde en natuurkunde aan de Universiteit, directeur van het Bosschar-laboratorium te Utrecht.

van zich onaantastbaar weten, dat een onzichtbaren scheidsmuur richtte tusschen haar en de andere oude vrouwtjes van het dorp; nu wist hij, dat zij vervuld was van stillen trots op den zoon, aan wien zij haar welvaart dankte, dat zij zich uitverkoren boven anderen waande, omdat ge enkele van de dorpelingen zoo vrij van zorgen leefde als zij, dat zij de rustige zekerheid van stem en gebaar verkree-

BOND VAN RIJWIELHANDELAARS EN -HERSTELLERS.

Op 29 October hield de Bond van Rijwielhandelaars en -Herstellers in Nederland een vergadering in „Bellevue" te Amsterdam. Bij deze gelegenheid werd ook een Rijwielbeurs gehouden.

nor zat, trouw zijn brieven en het geld naar zijn moeder verzonden en het geld heeft hij mij eerlijk terugbetaald!"

„Eerlijk!" spotte een ander.

„Eerlijk gestolen had hij het!" grijnsde een tweede.

„Dieven ben je allemaal!" verdedigde de vrouw. „Daar behoef je hem niet op aan te zien!"

„Maar hij wint het van ons allemaal!"

„Dat komt, omdat hij de slimste is, daar heeft jullie braathed heusch geen schuld aan!"

De jonge dorpsburgemeester keek steeds naar moeder Liesbet's zoon en vroeg, toen de twiststemmen zwegen:

„Zal ik uw moeder van u groeten en haar zeggen, dat ge het goed maakt?"

De aangesprokene antwoordde niet en de bezoeker vervolgde:

„Goedendag dan!" en verliet het lokaal.

Nauwelijks had hij de deur achter zich dichtgetrokken, of een lachsalvo barstte daarbinnen los.

„Dat geldt mij!" dacht hij met een minachtend schouderophalen en, zich haastend, om die hem vreemde buurt te verlaten, begon hij in zijn verbeelding uit te pluizen het leven van dien jongen man, die, eenvoudige dorpsjongen, in dienstgetreden was van een deftigen heer in de groote stad en langzamerhand vervallen was tot een der parasieten, die in de dicht opééngepakte menschenmassa's opschieten en den kring, waarin zij leven, onveilig maken.

Zijn levendige fantasie schilderde hem de eerste afdwaling, het eerste half-onwillig meegesleept worden door anderen van den dorpsjongen voor; hij zag hem van kwaad tot erger vervallen, zijn slechte leermeesters tenslotte overvleu-

gelen, maar ondanks alles in zijn binnenste bewarend die ééne weeke plek: zijn moeder! en hij wist zelf niet, hoezeer zijn verdichte voorstelling de werkelijkheid raakte.

Twee dagen later keerde hij naar zijn dorpje terug, met eenigen angst vooruitdenkend aan het verhoor van moeder Liesbet, waaraan hij niet zou kunnen ontkomen; in den stillen avond op weg naar zijn woning haar huisje voorbijgaand, zag hij licht in haar kamer branden; op het geluid van zijn voetstappen, die hol opklonken van het hobbelige plaveisel, werd haar smalle voordeur haastig geopend.

„Mijnheer de burgemeester!" riep haar dunne stem hem na.

„Wel, moeder Liesbet, nog op?"

„Och, vergeef het mij, mijnheer de burgemeester! Ik was zoo verlangend, u te spreken, dat ik u opgewacht heb! Uw huishoudster heeft mij verteld, dat u vanavond zou komen! Ik kon er niet van slapen! Neem het mij niet kwalijk, dat ik u ophoud!"

„Ik kom binnen, moeder Liesbet, ik kom even bij u binnen!"

Hij volgde haar in de kleine, zindelijke kamer en vertelde, zich neerzettend:

„Ik heb uw zoon gezien!"

„Ach, wat ben ik daar blij om! En hoe zag hij eruit?"

„Heel gezond. Hij had een flinke, roode kleur en draagt een boord."

„Wat zegt u? Draagt hij een boord? Wat zal hij dan ver-

anderd zijn! Dan lijkt hij niet meer op zijn portret!"

„Ik heb hem uw groeten overgebracht en doe u nu hierbij de zijne terug!"

„Dank u, dank u! En.... en...."

„Wat wilt ge nog weten?"

„Och mijnheer de burgemeester, ik ben soms zoo bang geweest, vooral in het begin! In de groote stad huist zooveel slechtigheid en er is zooveel verleiding! Zou u denken, dat.... dat het leven daar mijn jongen kwaad heeft gedaan?"

Hij keek in haar angstige oogen en het viel hem plotseling op, hoe oud ze al was, dat zij er uitzag als ééne, wier dagen bijna geteld zijn; zij leek vermoeid van het late opblijven en lang niet zoo flink en levendig als bij hun vorige ontmoeting; in een opwelling antwoordde hij:

„Wees maar niet bezorgd over uw jongen, moeder Liesbet! De groote stad heeft hem niet in haar klauwen gekregen!"

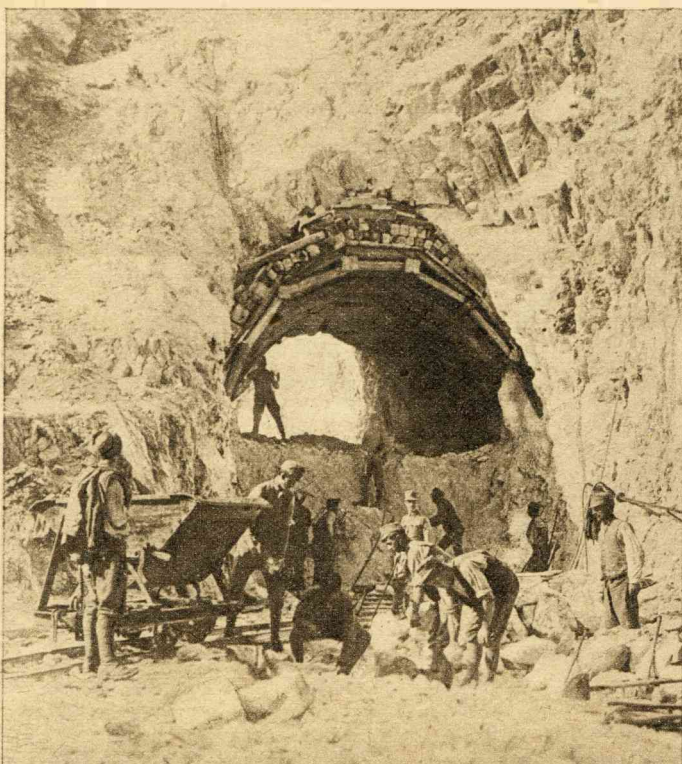
En toen hij, door haar zegenbeden vergezeld, zijn huisweg vervolgde en opkeek naar den klaren sterrenhemel, prevelde hij:

„Ik denk, dat die leugen mij niet zwaar aangerekend zal worden!"

Sprekers, hoorders, denkers, daders
Vindt ge in soorten, rijp en groen.
Zeldzaam vindt ge wel vereenigd
Spreken, hooren, denken, doen.

P. A. de Génestet.

Veranderingen bij

OOSTENRIJK'S WAPENSTILSTAND MET ITALIË.
Hoe tragisch lijkt, na dit bericht, deze foto, welke een indruk geeft van het ontzaglijke werk door de Oostenrijksch-Hongaarsche soldaten, tevergeefs, aan het Italiaansche front gedaan: te maken van een verkeersweg in de Alpen.

HET OPROER IN HONGARIJE.

Graaf Karolyi (X), de nieuwe minister-president, voorzitter van den Nationalen Raad, die de regeering heeft overgenomen. Naar verluidt zou hij voor de laatste functie alweer bedankt hebben.

de Centralen

OOSTENRIJK DOET AFSTAND VAN ZIJN VLOOT.
De vloot van Oostenrijk werd bij Keizerlijk en Koninklijk besluit aan de Zuid-Slaven afgestaan. Onze foto geeft een deel der vloot in de haven van Odessa liggend.

Generaal-Kwartiermeester LUDEN-DORFF, de voornaamste militaire persoonlijkheid in Duitschland, die ontslag nam, vermoedelijk in verband met den nieuwen politieken toestand in dat land.

TURKIË HEEFT MET DE GEASSOCIËERDEN EEN WAPENSTILSTAND GETEEKEND.

De droeve gedachte aan de ontzaglijke massa slachtoffers dringt zich aan den beschouwer op bij den aanblik van dit Turksche kerkhof in Galicië. Zoo zijn er honderden.

Graaf TISZA, de Hongaarsche minister-president, vertegenwoordiger der conservatieve denkbeelden, werd door soldaten vermoord.

EEN NIEUW BESTANDDEEL VAN ONS BROOD

HET AARDAPPELPOEDER GEEFT AAN ONS BROOD EEN GROOTER VOEDINGSWAARDE
:: DE BEREIDING ERVAN WORDT IN HET ONDERSTAAND ARTIKEL BESCHREVEN ::

De vorige week vertelden we reeds, dat in 't vervolg voor de bereiding van het brood aardappelpoeder in plaats van aardappelmeel gebruikt zal worden. Daardoor wordt er van den aardappel meer benut. De aardappelmeelfabrieken halen alleen de zetmeelstoffen uit de vrucht. Het daarin aanwezige eiwit en de voedingszouten gaan bij die bereiding verloren. Dat alles komt in de veenkoloniale kanalen terecht. Bij het drogen blijft natuurlijk alles behouden. En het is dit procedé, dat ons het aardappelpoeder verschaft. Bij het gebruik van het laatste trekt men dus meer nut van den aardappel, dan bij het maken van aardappelmeel.

Zooals men weet heeft de Regeering den geheelen aardappelooft gevorderd tegen de gestelde garantieprijs, terwijl een vervoer-verbod is afgekondigd. Het vervoer mag slechts geschieden op een vervoerbillet, afgegeven door de daarvoor aangewezen organisaties. Voor de veenaardappels is dat de „Vereeniging van Exporteurs van Veenkoloniale aardappelen”, die haar bemiddeling verleent tot het vervoer en de betaling aan den landbouwer van de door de gemeenten benodigde aardappelen, welke dezen hebben opgegeven aan het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen (R. D. K.) Niet alle veenaardappelen echter zijn geschikt voor de consumptie. Daarom is er een keuring ingesteld. De bedoeling van deze keuring is te zorgen, dat alle voor consumptie geschikte aardappelen voorloopig voor de consumptie worden vastgehouden. Van de rest, dus van alle aardappelen welke ongeschikt zijn voor de consumptie, moet zooveel mogelijk worden gedroogd en alleen de aardappelen, die aan bederf onderhevig zijn, zijn voor de aardappelmeelfabrieken bestemd.

Wij krijgen dus drie keuringen:

Keuring A. Aardappelen geschikt voor aardappelmeelfabrieken.

a. alle aan bederf onderhevige aardappelen, d. w. z. aardappelen met meer dan 10% nat rot;

b. minder houdbaar uitschot van consumptie-aardappelen;

c. aardappelen waarvan als veldgewas meer dan 20% door diep schurft zijn aangetast.

Keuring B. Aardappelen geschikt voor drogerijen (aardappelen beter dan bedoeld bij keuring A, maar toch nog ongeschikt voor consumptie).

a. aardappelen, die als veldgewas meer dan 10% inwendige gebreken, vuur, hol, enz. bevatten;

b. aardappelen, die als veldgewas meer dan 40% te klein voor guldenrooster bevatten;

c. aardappelen als veldgewas met 10% tot 20% diep schurft;

d. zeer goed houdbaar kriel, als uitschot van consumptie-aardappelen;

e. aardappelen, niet onder keuring A vallend, als veldgewas meer dan 50% knollen bevattend, die om de een of andere reden ongeschikt zijn voor de consumptie (te klein, hol, vuur, vergroeid, pakkig, diep schurft, enz.)

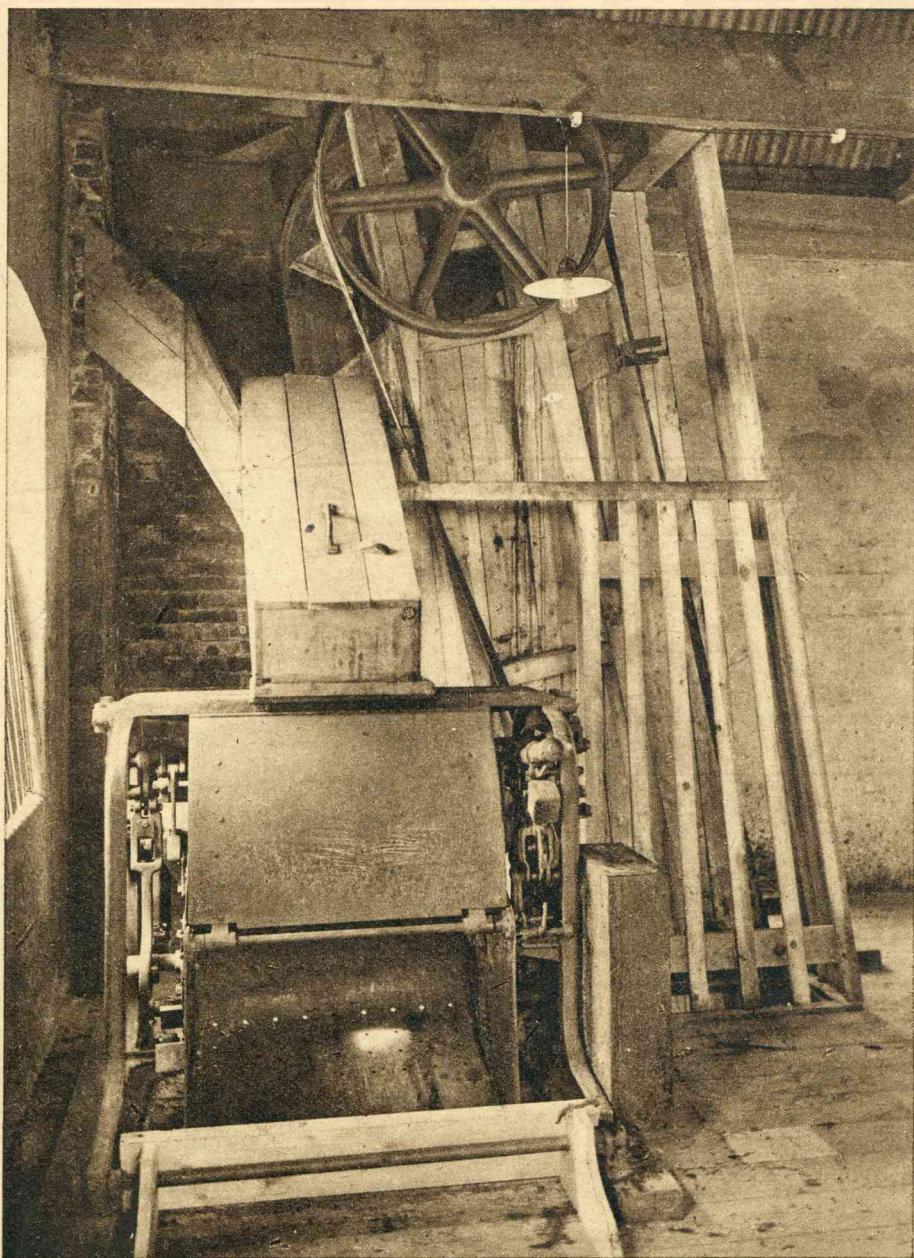
Keuring C. Aardappelen geschikt voor consumptie (aard-

appelen, beter dan bedoeld bij keuringen A en B).

a. aardappelen met minder dan 10% inwendige gebreken;

b. aardappelen met minder dan 10% diep schurft.

De bovenbeschreven keuringen geschieden op aanvraag der landbouwers door de controleurs te veld. Bij de fabrieken en drogerijen zijn eveneens controleurs aangesteld. Hun taak is elk schip of wagon bij de fabriek ter lossing aankomende, te inspecteren of de hoeveelheid en kwaliteit overeenkomen met de gegevens op het geleibillet. Mocht 'n lading daarbij wel

De automatische weeginrichting.

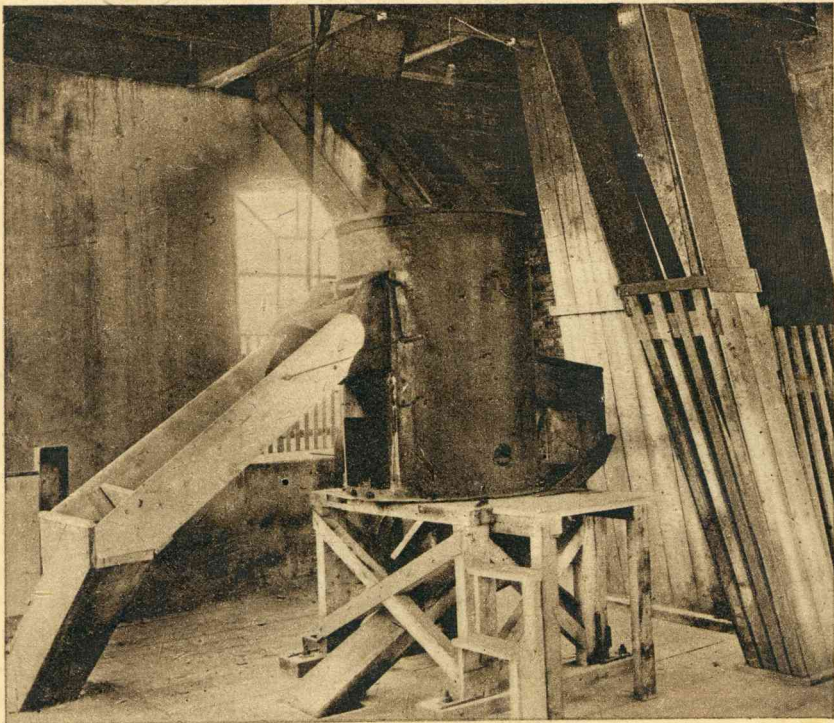
geschikt blijken voor de consumptie, dan mag het schip of de wagon niet gelost worden. Tevens moeten zij elken Zaterdagavond den stand van de automatische weeginrichting opnemen en aan het hoofd der controle op het verwerken der aardappelen doorzenden. Een 300-tal controleurs zijn door het hoofd der controle in overleg met en onder goedkeuring van de Regeerings-commissarissen in de verschillende provincies aangesteld. De controle geeft de vervoerbewijzen voor het verzenden naar fabriek of drogerij af.

De bestaande drogerijen zouden het werk niet afkunnen. Men begrijpt, dat alles liefst zoo gauw mogelijk moet gaan. Aardappelen, die niet geheel gaaf zijn, moeten niet nog langer blijven liggen. Dan zou er nog meer verloren gaan. De Regeering verleende daarom subsidie aan die aardappelmeelfabrieken, die tot drogerij wilden ombouwen. Voorts werden — al weer met steun van de Regeering — vier nieuwe drogerijen gebouwd, die uitsluitend voor de Regeering zullen werken. Trouwens, dat doen de andere drogerijen eveneens; alle te verwerken aardappelen zijn immers eigendom der Regeering. Deze verstrekt dus de aardappelen en geeft een zeker loon voor het dragen.

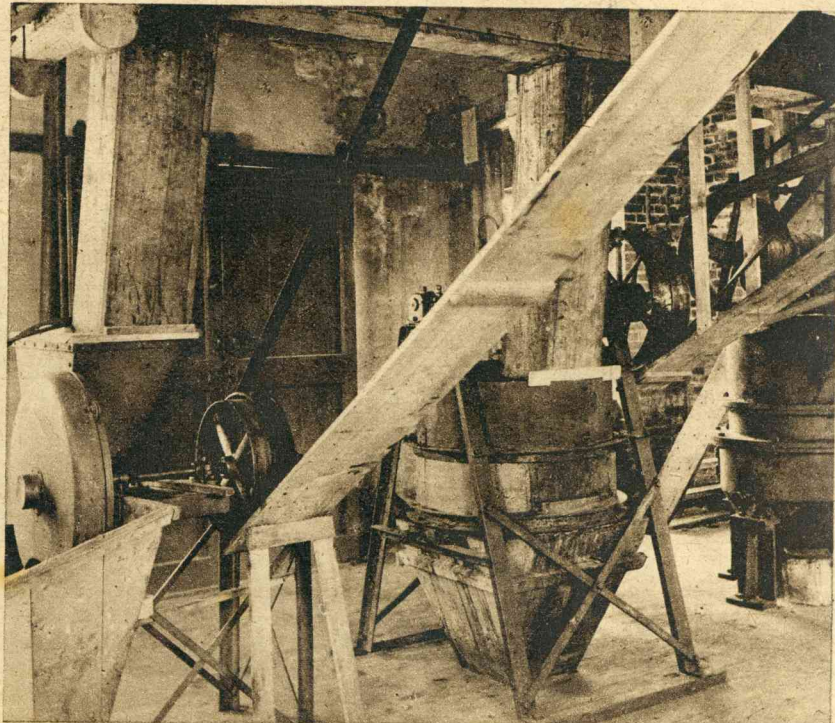
Wij kozen voor ons bezoek en het maken der fotografische opnamen een bestaande drogerij (echter ook nog nieuw), omdat we daar de verschillende systemen vereenigd vonden, terwijl bij die fabriek de torenbouw is toegepast, 't geen de hygienische behandeling zeer ten goede komt.

Voor de fabriek, aan het vaarwater, staat een groote vierkante toren van vijf verdiepingen benevens kelder. Voor den kelder is langs het water een breede goot aangebracht, waarin met breede houten schoppen de aardappelen uit het schip geschept worden. In de kelderverdieping bevinden zich de waschapparaten. Onder voortdurende waterspoeling worden de aardappelen daarheen gevoerd. Eerst naar de voorwasch, waar de knollen van het ergste vuil gereinigd worden, daarna naar de koude wasch (dubbelwerkend). Een groote jacobsladder haalt de schoone knollen uit het nu heldere water en voert ze naar de bovenverdieping van den toren. Daar worden ze gestort in de automatische weeginrichting, die verzegeld is en waar-

van de stand, zooals we reeds zagen, eens per week wordt opgenomen door den controleur. Van de weeginrichting vallen de aardappelen in een grooten bak waarvan kokers leiden naar de schilmachines, die door het optrekken van schuiven uit den bak gevoed worden. Door den torenbouw is het dus niet noodig de aardappelen aan te raken, ze vallen vanzelf van de eene machine in de andere. Zoo'n schilmachine bestaat uit een metalen cylinder, waarvan de binnenwand bezet is met amorelstenen met ruwe kanten. Door de knollen daarlangs te laten

De Schilmachine.

De Snijmachines.

schuren raspt de schil er als het ware af. Nu de drogerij voor de regeering werkt zijn de schilmachines echter buiten bedrijf gesteld. De Regeering laat n. l. het schillen niet toe, omdat daardoor nog iets van de vrucht verloren gaat. Het product wordt daardoor wel wat grauwer, maar — wat het zwaarst weegt moet voorgaan. Van de schilmachines — of nu dus direct van de automatische weeginrichting — vallen de aardappelen in de snijmachines waar door draaiende beweging de knollen in schijven en stiften gesneden worden. Een ver-

dieping lager staan de centrifuges. Die zien er ongeveer precies eender uit als de centrifuges van een aardappelmeelfabriek, de vorige week door ons beschreven.

Ook hier wordt het vocht door de middelpuntkracht door een wand van gaas, bespannen met linnen, gedreven. Bij deze centrifuges kan men echter den inhoud door een eenvoudige beweging in kipkarren laten vallen, die weer een verdieping lager staan. Uitscheppen is dus onnoodig. Even als de schilmachines zijn echter ook de centrifuges op last der Regeering tijdelijk buiten werking gesteld. Met het vruchtwater zouden n. l. altijd eenige voedingstoffen uitgedreven worden, die bij het verdampen

bewaard blijven. Het product wordt ook daardoor echter niet mooier. Het vruchtwater toch bevat looistoffen, waardoor de mooie blanke kleur in 't gedrang komt.

De kipkarren voeren de gesneden aardappelen naar de droogbakken. Foto 5 geeft daarvan een zeer duidelijk beeld. De bakken, waarvan de vloer bestaat uit gegolfd ijzer, waarin talrijke gaatjes, zijn amphitheatersgewijs gebouwd. De hoogst gelegen afdeling van een bak is het grootst, naar de laagte worden ze kleiner. Langs den hoogen

kant loopen rails, waarover de gevulde kipkarren vervoerd worden, die den inhoud op de hoogste afdeling storten. Successievelijk wordt de laag naar de lager afdeling gewerkt, terwijl nieuwe voorraad op de hoogste afdeling gestort wordt.

Onder de bakken wordt heete lucht gevoerd, die door de gaatjes naar boven stijgt en de aardappelen droogt. Natuurlijk is voor afdoende ventilatie gezorgd om de dampen te laten ontsnappen. Als het product alle afdelingen gepasseerd is,

de bakken wordt gezogen. Daarmede is de rook echter nog niet afgekoeld en kan dus nog verder benut worden. Hij gaat naar een rookgasverhitter, waarin ook de rook van de vuren der stoomketels komt, en verwarmt daar lucht, die voor de étagedrogerij gebruikt wordt. Bij elke étagedrogerij bevinden zich 10 bakken boven elkaar, waarvan de bodem weer bestaat uit ijzer, waarin talrijke gaatjes. Elke bodem is verdeeld in smalle strooken die omgedraaid kunnen worden. Staan de strooken horizontaal, dan sluiten ze den bak van

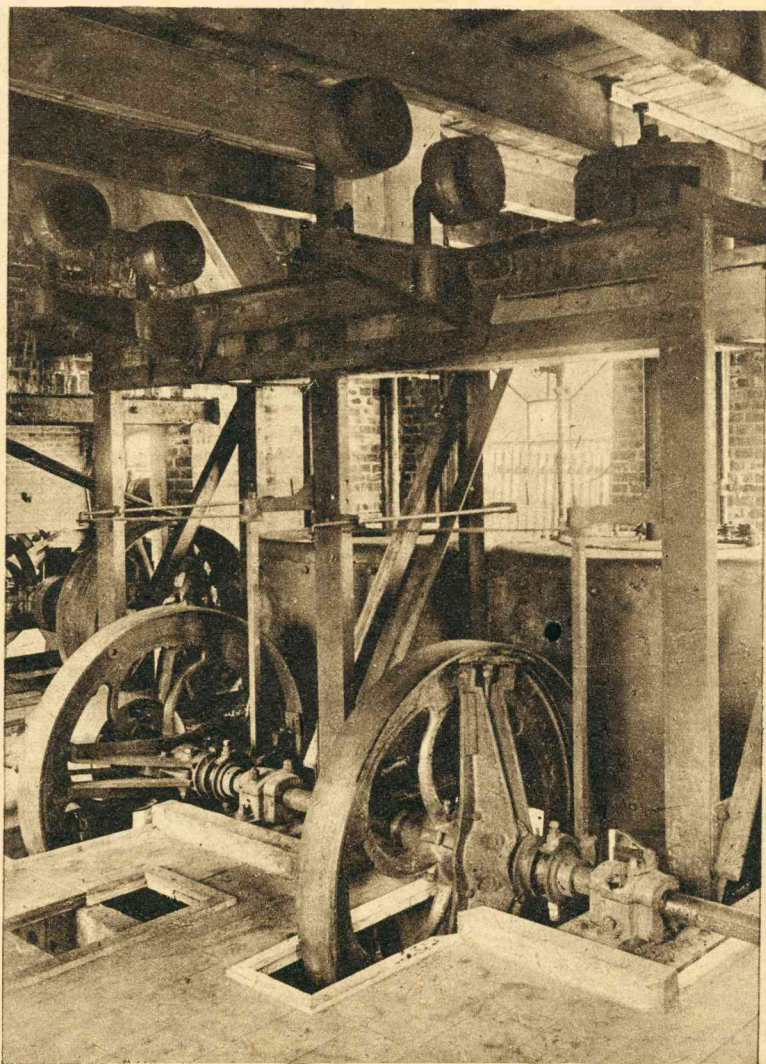
onderen volkomen af; staan ze verticaal, dan laten ze dus openingen vrij, waardoor de inhoud naar beneden valt.

De bovenste bak wordt gevuld. Na een poosje worden de strooken van den bodem omgedraaid, zoodat de laag in den tweeden bak terecht komt. Zoo passeeren de gesneden aardappelen achter-eenvolgens alle bakken, terwijl van boven af steeds weer bijgevuld wordt. De heete lucht wordt onder de beneden bak toegelaten en dringt door alle lagen naar boven.

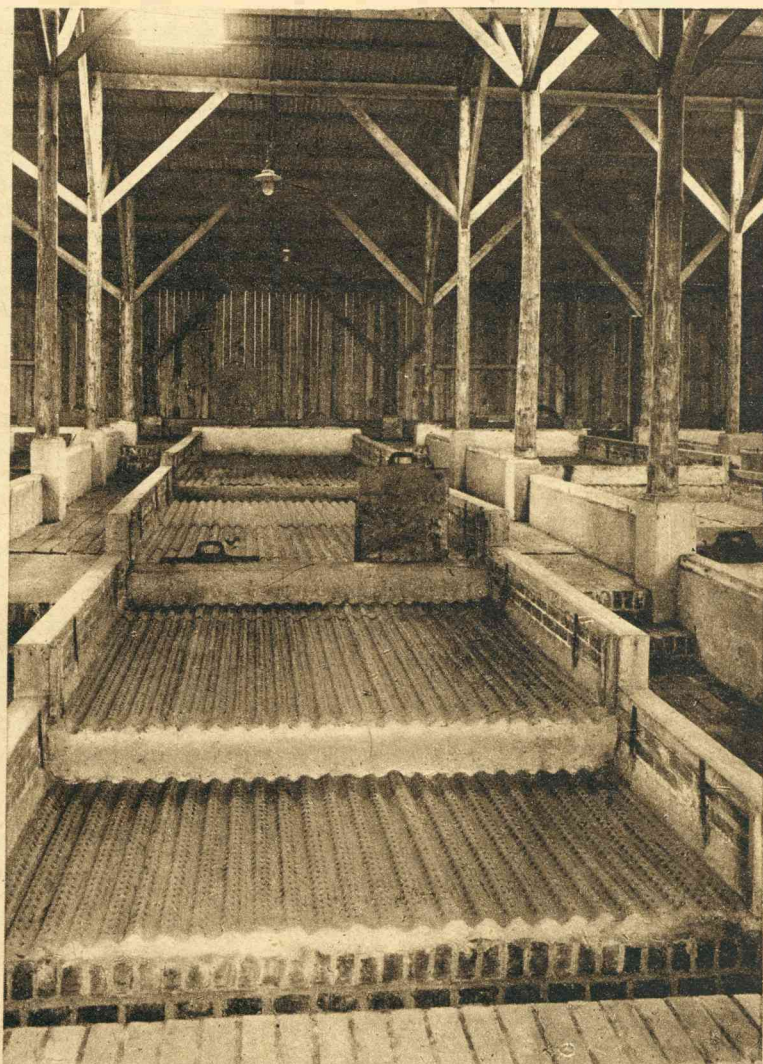
Na het verlaten van den rookgasverhitter is nog niet alle warmte verbruikt. Hij gaat door een generator en doet nog dienst voor een derde drooginrichting (de zoogenaamde

Allestrockner) maar is dan ook zoodanig afgekoeld, dat zelfs een fabrieksschoorsteen van 35 M. hoogte geen trek genoeg heeft. Op kunstmatige wijze moet die verhoogd worden. De Allestrockner bestaat uit een draaienden cylinder met dubbelen wand, waartusschen de warme lucht gevoerd wordt. In den binnencylinder brengt men de aardappelen.

Tot slot een woord van dank aan den heer W. Woldering, die de welwillendheid had ons rond te leiden en alles op bevattelijke wijze te verklaren. H.

De Centrifuges.

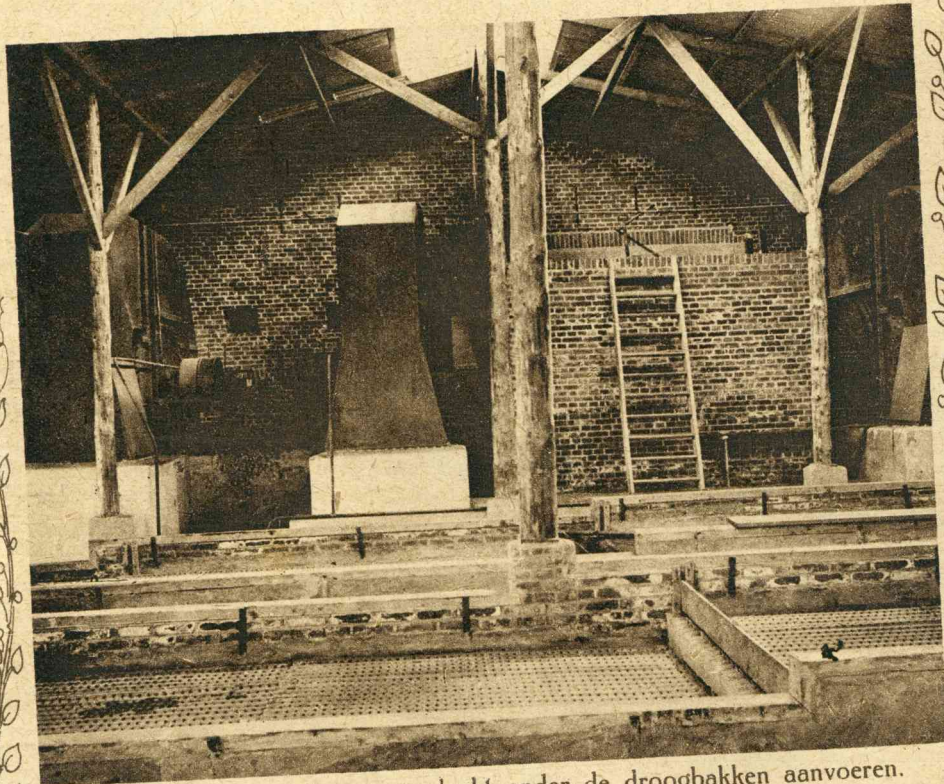

Een droogbak, gezien van de korte zijde.

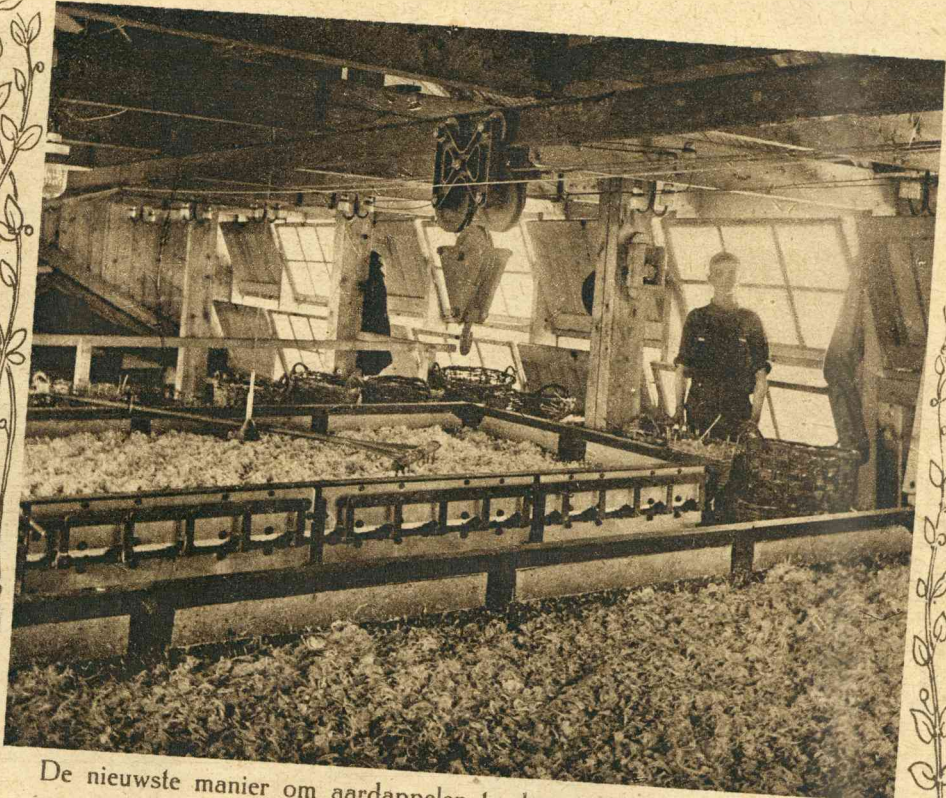
is het voldoende droog en gaat het op een transportband, loopende door de goot, (welke men op den voorgrond der foto ziet), naar den zolder, waar het gezakt wordt.

De benodigde heete lucht wordt verkregen in ovens.

De rookgassen volgen verschillende gangen, verwarmen de omliggende lucht, die door groote exhausters (op dezelfde manier ingericht als ventilatoren, foto 6) onder

De exhausters, welke warme lucht onder de droogbakken aanvoeren.

De nieuwste manier om aardappelen te drogen (de z.g. étage-droging.)

GRATIS Band voor Panorama

voor den geheelen Jaargang bieden wij elken abonné aan, die ons 5 nieuwe abonné's voor minstens een jaar aanbrengt. Een ieder, die zijn Jaargang dus op goedkope manier wenscht gebonden te zien, kan dit bereiken door familieleden, vrienden of kennissen het nemen van een abonnement aan te bevelen. Wij verzoeken de namen en adressen duidelijk op te geven. Deprijs van een band „Panorama” voor den geheelen jaargang is anders f 2.—, voor den halven jaargang f 1.90.

Opgaven worden gaarne ingewacht door de administratie van „Panorama”, Doezastraat, Leiden.

Naar een Democratisch Deutschland

(Van onzen politieke medewerker)

het binnen- maar buitenlandsche politiek is het ditmaal waarvoor we de aandacht vragen. Is het wonder, nu de wereldgeschiedenis in sneltreinvaart, wat zeggen we, met de vlugheid van een vliegmaschine voortschiet?

Intusschen wie erop belust mocht zijn, nu we ons op een gebied buiten Nederland's grenzen liggend, begeven, deze excursie mee te maken in de hoop, eventueel een partijdigen onneutralen gids te hebben, moeten we terstond teleurstellen. Minder dan ooit, is thans het uur geslagen, nu er overwinnaars en overwonnenen schijnen te komen, zich al te zeer door bepaalde sym- of antipathien te laten leiden. Zekerheidshalve zullen we ons dan ook niet op het gebied van militaire beschouwingen begeven, en evenmin den stand der verschillende partijen op het politieke schaaibord aan een onderzoek onderwerpen.

Wat ons wel aantrekt, is één bepaald merkwaardig gebeuren, dat zich in de laatste weken afspeelt, met name de groote binnenlandsche omkeer in het rijk van Keizer Wilhelm.

Zeventig jaar geleden zag Europa zich wakker geschud door revolutionnaire bewegingen, die, in Frankrijk begonnen, in alle andere landen meer of minder haar naweën deden gevoelen.

Ook de toenmaals reeds bestaande Duitse bond, waarin echter Oostenrijk, en niet, gelijk thans, Pruisen de hoofdrol speelde, kon aan de revolutionnaire woelingen niet ontkomen. Zoowel Weenen als Berlijn zagen de hoofden van de meer vooruitstrevende elementen tegen het autooratisch gezag optreden. Edoch, wat elders wel mocht geschieden kon in de Duitse landen niet plaats vinden: daar moesten de liberalen ten slotte het loodje er bij leggen. Wel zijn er in die dagen ernstige stappen gedaan tot hervorming van den bestaanden Bond, waarbij men er tevens naar streefde, het volk meerdere rechten te geven, doch de oude feodale traditie bleek voorhands sterk genoeg om een nieuwen gang van zaken tegen te houden. Kleine 20 jaar later — in 1867 — valt de oude Duitse Bond uiteen, om terstond te worden vervangen door een vereeniging van de Noord-Duitse staten, waarin Pruisen met zijn alles bedwingenden Staatsman, den ijzeren kanselier Bismarck, de plaats van Oostenrijk, dat het zoo juist een definitieve nederlaag had toegebracht, welke voor goed aan de hegemonie van dit land een einde maakte, kwam innemen. En nauwelijks vier jaren verder, zien we dan het tegenwoordige Duitse rijk ontstaan, dat zoowel de Noord- als Zuid-Duitse landen omvat, die na hun zeventigjarige oorlog tegen Frankrijk, te Versailles den koning van Pruisen, tot Duitsch Keizer uitriepen.

De grondwet nu, volgens welke het Duitse Rijk bestuurd wordt, bevatte een aantal bepalingen en voorschriften, die Pruisen een groote macht in den Bond verschaffen en bovendien een democratisch staatsbestuur, zooals men dat hier te lande, en in tal van andere West-Europesche Staten, kan aanschouwen, ten eenenmale uitsloot.

De groote macht van Pruisen: ze komt al terstond naar voren in de bepaling dat de koning van dit land tevens President van den Bond is en als zoodanig de titel van keizer draagt. Voorts bedenken men, dat de Rijkskanselier, feitelijk — althans tot voor kort, — de eenige minister in het Rijk, benoemd wordt door den Keizer — men leze den koning van Pruisen — en dan ook als zoodanig voorzitter is van den Bondsraad. Dit College nu, dat bestaat uit gevolmachtigden van de verschillende regeeringen der Bondsstaten en waarin Pruisen van de 58 stemmen er liefst 17 uitbrengt, bezit niet alleen uitvoerende macht, (in dat opzicht zou het dus doen denken aan een regeering) maar neemt daar naast ook nog deel aan de wetgeving, dank zij de bepaling, dat voor het tot stand komen van een wet de goedkeuring vereischt wordt van den Rijksdag en van den Bondsraad.

En wanneer we er dan nog verder op wijzen, dat wetsvoorstellen op het gebied van de weermacht, tolwezen, en een aantal belastingen, alleen al kunnen worden tegengehouden, wanneer de Pruisische gevolmachtigde in den Bondsraad zich er tegen verklaart en evenzoo, wat zeker wel het meest opvallende is, zijn stem alleen elke wijziging in de grondwet kan verhinderen, is, dunkt ons, voldoende aangetoond — al zouden we nog met meer argumenten kunnen komen — in welk een mate Pruisen de eerste viool speelt.

En waar het nu een bekend feit is, dat dit koninkrijk allermint op democratische wijze bestuurd wordt, — men denke maar eens aan het beperkte kiesrecht in dit land — daar spreekt het reeds van zelf, dat in het Rijk, waar Pruisen zulk een grooten invloed kan uitoefenen, het

modern regeeringsstelsel onmogelijk was, ondanks het feit, dat de Duitse volksvertegenwoordiging, de Rijksdag, volgens algemeen kiesrecht gekozen wordt. Zoo viel er dan ook van een ministerie, steunend op een parlementaire meerderheid, tot voor enkele weken niets te bespeuren. De keizer benoemde geheel naar eigen inzicht den Rijkskanselier en deze moest, bijgestaan door een aantal staatssecretarissen, die, aan hem ondergeschikt zijnde, geenszins met onze ministers te vergelijken waren, nu maar probeeren of hij voor de verlangens van den keizer en van den Bondsraad d. i. de keizer en de andere Duitse vorsten, in den Rijksdag steun kon vinden. Van zoogenaamde politieke verantwoordelijkheid dus ook geen spoor: een conflict tusschen Rijksdag en kanselier leidde vrijwel nooit, gelijk in den parlementair geregeerden staat niet anders denkbaar zou zijn, tot een heengaan van den laatste.

Welnu, dit alles schijnt men thans grondig te willen veranderen. Het oude Pruisische kiesrecht ligt op sterven, belangrijke keizerlijke rechten, zooals het verklaren van oorlog en vrede, wil men niet meer uitgeoefend zien, zonder goedkeuring van den Rijksdag; de positie van de staatssecretarissen en

tevens van den
Rijkskanselier is reeds
tijk 'n

EEN PRACTISCHE ROEIBOOT.

Een lang niet onverdienstelijke uitvinding lijkt ons de uiteenneembare roeiboot, waarvan wij hierboven een afbeelding geven. Deze boot, onlangs door een Duitscher bedacht en samengesteld, is van hout vervaardigd, weegt slechts 9 kilo en kan 200 kilo dragen: men kan de boot, zooals onze onderste foto laat zien, gemakkelijk als handbagage meenemen. Op de bovenste foto ziet men kinderen een gezellig tochtje met de boot maken.

andere geworden; ook de theorie, — de grondwet, — ondergaat belangrijke wijzigingen. Met volle zeilen stevent men thans op de haven van een democratisch Deutschland af. Nog zullen er tal van moeilijke klippen te passeeren zijn: doch de hoop rijst dat men ten lange leste in degen van een Eind Goed, Al Goed zal kunnen spreken.

Voor de Huisvrouw

Het reinigen van wollen stoffen, zijde, fluweel, handschoenen, enz.

Ondanks de schaarschte van zeep en de duurte van enkele reinigingsartikelen, als bijv. Ammonia, willen vele huisvrouwen sommige kledingstukken zelf weer opknappen en behandelen, daar uitstoomen vaak nog veel duurder is. Verscheidene abonnees vroegen mij om raad in deze. Hier volgde mijn antwoord:

Witte wollen stoffen laten zich thuis goed behandelen en hebben dan nog het voordeel, dat ze langer schoon blijven, omdat uitgestoomde wollen stof spoediger vuil aanneemt.

Een voornaam punt, waar men bij het wasschen van allerlei stoffen om moet denken, is het zorgvuldig vasthechten van vouwen en plooiën, die door de behandeling in het water uit het model zouden kunnen raken.

Witte wollen stof wascht men twee keer in een lauw sop van witte of sunlight-zeep met een weinig ammonia erin (2 lepels op een emmer water) en spoelt het goed ruim na in lauw water (ook 2 keer). Vooral niet langer dan 10 min. in het sop laten staan en knijpende schoon maken, nooit wrijven of wringen.

Gekleurde wollen stoffen worden in houtzeep gewasschen. Voor een japon gebruikt men ongeveer 15 ct. houtzeep, daarin een doek wordt geknoopt en men dan 24 uur laat uitrekken in de hoeveelheid water, waarin men van plan is te wasschen. Dan neemt men de houtzeep er uit en voegt er wat azijn bij. Hierin wascht men de stof (ook weer knijpende) en spoelt dan flink ruim na.

Wollen stoffen laat men *liggend* tusschen lakens of doeken drogen, opdat er door het uitzakken van het vocht geen kringen in komen. Ook kan dan het model van het kledingstuk niet uitzakken.

Men strijkt aan den rechten kant, doch met een doek erover.

Fluweel kan men ook best wasschen, er is alleen erg veel werk aan. Men wascht het evenals gekleurde wollen stof. Als het nog vochtig is, haalt men den verkeerden kant over een rechtopstaand heet strijkijzer. Dit kan men het best met z'n tweeën doen. Na het opstrijken wordt het fluweel flink geborsteld. Mochten er te droge plekken zijn, terwijl men strijkt, zoo maakt men ze even vochtig met een spons aan den verkeerden kant.

Fluweel kan men ook oprisschen met een zachten lap, bevochtigd met petroleum, waarmede men de stof tegen den draad wrijft.

Het moet heel voorzichtig gebeuren en men mag vooral niet te hard drukken. Daarna wordt het nog flink opgeborsteld.

Geplette plekken in het fluweel kan men weer opknappen door ze boven stoom van kokend water te houden en terwijl tegen den draad in te schuieren. Zoodra het fluweel goed droog is, schuift men met den draad mee.

Witte zijde wascht men evenals is aangegeven bij de behandeling van blouses. (Zie No. 32 van 6 Febr.)

Men maakt een koud sopje van witte zeep (liefst Sunlight-zeep) en knijpt voorzichtig de blouse erin schoon, geeft nog een sopje na, spoelt ruim na in schoon water en zet de blouse dan pl.m. 10 minuten in koud water, waarin men eenige druppels (10 à 15) menthol-spiritus gemengd heeft. Vooral niet schoon wrijven of wringen, maar knijpen. Nog vochtig zijnde, strijken tusschen schoone doeken en later nog even opstrijken zonder doek, zonder aan de zijde te trekken.

Bloemen of ander borduurwerk erin strijkt men nog aan den verkeerden kant na.

Zwarte zijde wascht men in koud water, met eenige druppels ammonia, en zonder zeep. Dunne zijde kan men daarna door een oplossing van gelatine halen (2 blaadjes op 1 emmer water).

Gekleurde zijde wascht men met koud water en galzeep die goed opgelost in het water moet zijn, dus doet men 't best het in kokend water te klutsen en dan het sop te laten bekoelen.

Zijde spoelt men op in water waarin eenige druppels menthol-spiritus gemengd zijn en droogt men 't best liggend op of tusschen doeken. Niet geheel droog laten worden, doch, nog vochtig zijnde, strijken met een doek eroverheen.

Witte voiles klopt men schoon in een vet sopje van sunlightzeep. Daarna schoon spoelen in lauw water, door water met een weinig

borax of gelatine halen en op de strijkplank spannen. Strijken is dan niet noodig.

Zwarte voiles wascht men in een koud sopje van galzeep. *Handschoenen* wascht men het best wanneer men ze aantrekt en wel in koud water met sunlight- of galzeep. Flink naspoelen onder de kraan, afdrogen met een schoone doek en dan voorzichtig uittrekken en liggend laten drogen.

Peau de Suède- en gemsleeren handschoenen wascht men eveneens, doch in lauw water waarbij men eenige druppels ammonia gevoegd heeft. Tusschen doeken laten drogen.

Glacé-handschoenen worden overgoten met benzine (ook aan de hand) en dan met een schoone doek gewreven. Men denke om het gevaar bij vuur en licht!!

Wit bont reinigt men uitstekend door te wrijven met warme zemelen of magnesia. Daarna met een schoone doek nawrijven, flink uitkloppen en voorzichtig uitkammen.

De behandeling, waarbij benzine of petroleum noodig is, heb ik hier aangegeven voor betere dagen, wanneer deze artikelen weer verkrijgbaar zullen zijn. We zullen hopen van spoedig!

L. J. C. VAN VLIET—VAN DAM

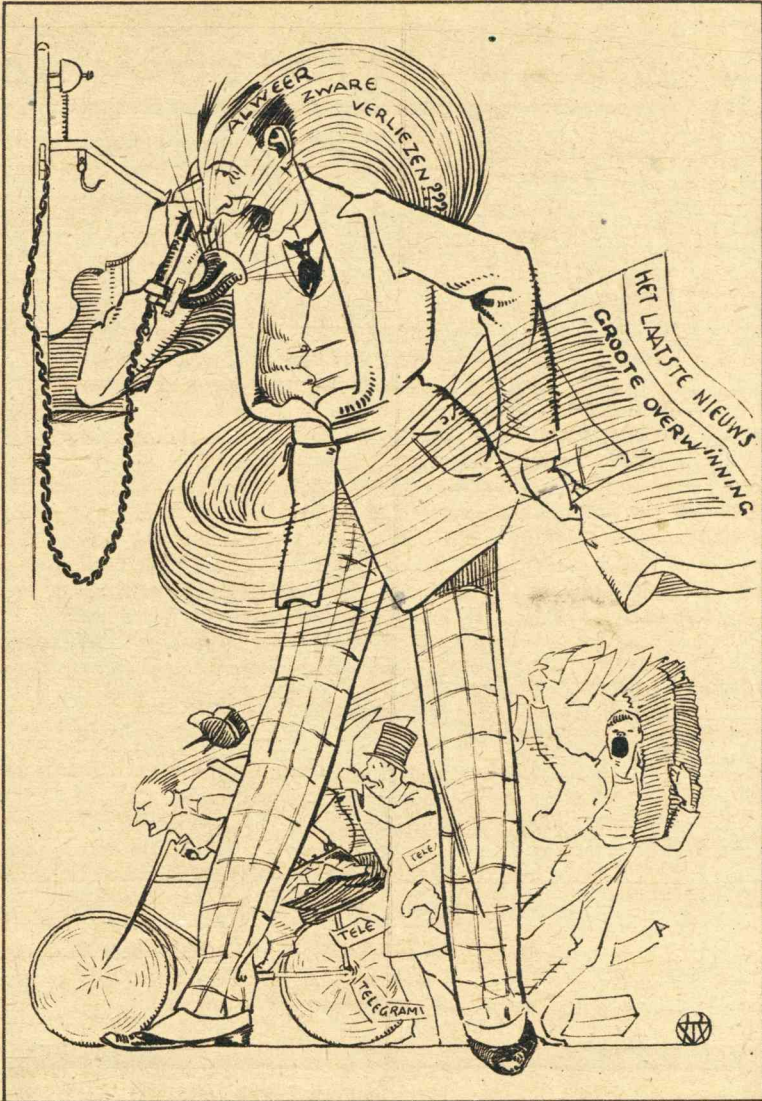
ONZE LAFHEID

W e leven in de sterftedagen. We hooren van sterfgevallen, we zien menschen sterven, we lezen doodsberichten en we praten over ziekte en dood. De wereld is vergiftigd door twee bacillen : de werkelijke ziekte-bacil en de bacil der verbeelding. Ik weet niet wat erger is ; de eerste tast je lichamelijk aan, de tweede nestelt zich in je geest. Maar hoe 't ook zij : een trieste tijd is dit zeker ; dat kan zelfs de grootste optimist niet wegredeneeren.

„Er waren ook veel te veel menschen op de wereld !” zei mij van de week iemand, die naast een lauwhardend haardje in een crapaud een ouderwetsch fijne sigaret lag te rooken. Ik keek eens naar buiten, waar dor geel blad werd rondgezwiept door een guren wind en regenvlagen de op tuinhuisjes wandelende poezen verjoegen. En dan ging mijn oog naar zijn spitsen lakschoen en de donker-lila zijden sok, die pretentius vlekten tusschen 't zwart van den schoen en 't grijs van de pantalon en ik dacht hoe gemakkelijk 't is te zeggen dat dood noodzakelijk is als je zelf nog gezond bent en 't een kwestie van belang vindt of de cinnia in je knoopsgat wel kleurt bij je das. Ik heb hem dat niet gezegd en ook verzwegen dat er volgens mijn meening geen sprake is van overbevolking der wereld. Er zijn nog genoeg leegte plekken op aarde en dat we allemaal op een kluit blijven zitten als vliegen op een vliegenstok, is onze eigen verkiezing. Maar dat staat wellicht ook in verband met de volksliederen, die we geen van allen behoorlijk kunnen zingen, maar waaraan we toch erg hechten.

Hij filosofeerde nog even door. Er waren óók veel te veel vrouwen — ofschoon hij daar geen bezwaar tegen had. . . en dood gaan was heusch zoo erg niet. . . je ging immers allemaal tenslotte dood? . . . en ja — 't was misschien heel wreed : maar waarom mochten de begrafenis-ondernemers niet eens een beetje O. W. maken ? Zijn stem klonk blank en zorgeloos door de kamer, zijn glimlach was van een rustige rust. Maar toen hij opstond om weg te gaan, zei hij plotseling angstig : „Hee, wat krijg ik daar een vreemde keelpijn ! ik zal toch niet . . . toe zeg, geef me een formamintje of zooiets !”

Nu is hij ziek en o ! zoo bang om dood te gaan ! Dat

EEN OORLOGSBERICHTGEVER.

Onze geestige teekenaar drijft hier een weinig den spot met oorlogsberichtgevers, die er een handje van hebben, ook de nederlagen, die ze aan de telefoon vernemen, nog in overwinningen om te zetten.

de wereld overbevolkt zou zijn, vindt hij een belachelijk denkbeeld.

We leven in de sterftedagen en in den tijd van ziekenbezoeken. We koopen chrysanten en anjers en goudkleurige

dahlia's. We koopen druiven en eau-de-cologne en boeken, die we met bemoedigende woorden aan onze bange patiënten brengen. En 's avonds, in de intieme stilte van onze kamer, denken we na. Dan komt de ongerustheid. Zou die beter worden ? en zou die niet van ons weg gaan ? Onze ongerustheid wordt felle angst. O, als hij of zij toch eens stierf ! We stellen ons den patient voor oogen, we zien 't hijgen van een borst, 't koorts-glinsteren van blikken, en angstig trilt ons geweten. Uit de nevels van 't verleden treden herinneringen ; we hooren een hard woord, zien een onbillijke daad. Onaantastbaar-zuiver wordt in onze gejaagde verbeelding de gestalte van den zieke. Gelaakte karakter-eigenschappen verdwijnen en gebreken worden deugden.

O, wij kleine laffe menschen ! Zoolang wij gezond naast elkaar door 't leven gaan, meppen we maar raak. We zijn kwaad en goed, wreed en zacht, eerlijk en oneerlijk. We hebben lief en haten en zijn niet dikwijls medelijdend als ons eigen belang in de knel komt. Al deze eigenschappen zijn gewoon-menschelijk — omdat we maar menschen zijn. Er kan op de wereld niet één ding gemist worden, óók geen kwaad. Maar nu dreigt er een factor in ons leven te sluipen waarmee we niet onderhandelen kunnen : de dood. We schrikken, we worden ineens klein, tam. We zijn enkel geweten en krijgen maling aan waardigheid en alle klatergoud.

Vreemd verschijnsel. Als de vrouw of de man nog jarenlang geleefd had, zouden wij heel bewust aangenaam en onaangenaam, wreed en zacht, billijk en onbillijk zijn geweest. En die man of die vrouw van hun kant zou zich óók niet onbetuigd hebben gelaten. We weten heel best wat we aan elkaar hebben en hoe we tegenover elkaar staan. Waarom durven we dit niet volhouden ? We worden toch niets beter of slechter doordat we stervende zijn ?

Of ik onverzoenlijk ben ? integendeel. Ik ben zelfs vóór verzoenen ; hoe meer hoe liever. En dat je allen wrok laat varen om een stervende een vriendehand te geven — ik juich het toe ! Maar geen veinzerij ! Geen gegrien van : en o ! wat hebben wij hem (haar) toch miskend, want wat was hij (zij) goed ! Want als hij of zij was blijven leven, zou geen haar op ons hoofd zoo mild gedacht hebben en zaten we nu misschien te broeien op een hatelijkheid.

Och ja, ik ben net zoo — natuurlijk. . . Theorie is zoo gemakkelijk.

JULIA FRANK.

HERFST-STEMMING

(foto Bern. F. Eilers).

TANTE ANNA

DOOR
CISSY VAN MARXVELDT

Zie liep van school naar huis, altijd denzelfden weg, eerst den singel af, dan het pleintje over, dan dwars door het plantsoen, even de straat nog overgestoken, en ze zag de twee ramen van haar zitkamer al. Die twee vierkante ramen, waarvoor de gordijnen zoo stijf-recht neerhingen, alsof ze nooit eens vriendelijk, met zorg, werden geplooid. Daar woonde ze al achttien jaar, en ze kon zich werkelijk niet voorstellen, dat ze ooit ergens anders wonen zou. Als ze de rechte, kale trap was opgeklimmen, stond ze op een donker portaaltje. Daar hing ze haar hoed en mantel neer, en dan eerst ging ze de slaapkamer binnen, om zich te wasschen en het haar wat over te kammen. Die kille slaapkamer met het eikenhout-geschilderde waschtafeltje en het witte waschstel, dat zoo glazig en doodsch en niets zeggend daar stond. Haar zitkamer was vroolijker, gezelliger, had nog een paar planten en een étagéretafeltje, waarop, tusschen monsterlijke prulletjes, een paar aardige vaasjes van haarzelf stonden en een Sèvreschaaltje. Zij vond alles goed, zooals het was, niets overdadigs, recht en degelijk moest het zijn en vooral geen onnodige kleedjes of een divan, die schuin stond. Zijzelf was ook zoo de incarnatie van degelijkheid. Het haar droeg ze weggestreken, natuurlijk, en ze had op haar blouses altijd hooge boorden met een vierkant, wit kraagje erom genaaid, zooals om de lange manchetten. Alleen 's Zondags plooide uit haar blouse een ruche, een streng, kaal ruche van crème kant, omdat wit te opzichtig leek. Haar collega's van school hadden haar nooit anders gekend dan ze nu was, en er was wel eens een jolig, jong onderwijzeresje met een wipneus, dat zei: „Wat is die Anna Spaanders toch een stijve prent." Maar zoo iemand vond Anna Spaanders niet degelijk, soms zelfs onfatsoenlijk.

Toen het tegen Kerstmis liep, begon ze voor haar doen vreemde plannen te maken. Ze had drie nichtjes, die ze in een paar jaar niet gezien had, omdat ze altijd haar vacaties op haar kamers doorbracht; ze wilde niemand tot last zijn. 's Zomers ging ze altijd en pension. Maar nu dacht ze, dat het toch wel aardig zou zijn, die drie nichtjes eens bij zich te hebben, er was aan zulke jonge meisjes vaak nog veel te vervormen en kwaad kon het niet, dat zij eens doordrong in de kern van de drie verschillende karakters. Daar was Loukie, die eenig kind en verwend was; dan Jeanne, die ze zich nog herinnerde als een mooi, blond meisje, en dan Margreet, die haar altijd de degelijkste geleden had van de drie. Maar ze konden veranderd zijn, de drie nichtjes, en het was wel raadzaam, om ze eens voor een dag of tien te bestudeeren, want, had het hoofd van haar school nog geen week geleden gezegd, dat zij een onmiskenbaar opvoedend talent bezat?

Toen ze met haar hospita besproken had, dat de meisjes konden slapen op de groote zolderkamer, schreef ze drie brieven, waarop ze een rose en een blauw en een lila velletje terugkreeg, die alle drie vertelden, dat ze het zalig, goddelijk en heerlijk vonden bij tante Anna te mogen logeeren. Het hinderde tante Anna, dat overdreven zalig en goddelijk, en ze begreep niet, waarom meisjes per se moesten schrijven op rose of blauw of lila. Dat vond zij ordinair.

* *

Ze liep op het perron heen en weer, en af en toe schudde ze haar hoofd, wanneer een nat sneeuwvlokje op haar gezicht kwam plekken. Want het sneeuwde een beetje en om de hoeken van het station woei een gure wind, die regen beloofde zooals een spoorwegbeambte haar vertelde. Ze hield er gewoonlijk niet van met zulke mannen, die zoo gauw familiaar werden, te praten, maar nu was de trein te laat, en wachten vond ze altijd vervelend. Niet gruwelijk, want dat was weer zoo'n overdreven uitdrukking. Op zulke dingen zou ze vooral letten bij de meisjes.

Toen de trein binnenkwam en uit een coupé drie meisjes sprongen, die op haar afrenden en riepen: „O, wat oer-leuk, tante, wat 'n moppig idee van u om ons te vragen. Wat vreeselijk jolig, dat het sneeuwt. Wat is 't hier ontzaglijk donker, tante. Heel anders dan bij ons in Amsterdam," en dat alles door elkaar met hooge stemmen, toen was het eerste wat ze dacht: „Ik zal een zware taak hebben."

Ze liepen voor haar uit door het tourniquet, en ze zag Loukie, die een bruinen mantel droeg met een zwaren bonten kraag, en bont onderaan, dat bij elken dansenden stap meehuppelde. En schoenen met hooge hakken. Ze zag Jeanne die onderuit een diep hoedje nog het haar over haar ooren getrokken had, zoodat van haar gezicht en profiel haast niets te zien kwam dan een fijn, recht neusje en een klein kersenmondje. Ze zag Margreet, die een rechte, sluike regenjas droeg en een zwartkastoren hoed, en eenvoudig leek als zijzelf. Maar degelijk en niet ordinair.

Ze waren thuis gekomen. De meisjes hadden, ook op het kale portaaltje, hun goed afgedaan, en de armelijke kapstok torste nu kreunend de last van mantels, die geurden naar een licht parfum. Boven op de zolderkamer, waar een vleermuis dartel flikkerde, dolden Loukie en Jeanne, lachte Margreet haar stil, wat geduldig lachte.

„Ik geloof, dat tante over ons ontzet is," zei Lou. „Maar 't is toch heerlijk moppig van haar om ons te vragen, en ik zal vanavond mijn beste beentje voorzetten."

„Ze lijkt wel erg stijf," zei Jeanne. „Maar ze heeft hier ook zoo niets hè?"

„Ik vind, dat ik op haar lijk," zuchtte Margreet.

Ze zaten nu tegenover tante aan tafel, en Loukie en Jeanne's stemmen gonsden tegen elkaar in. „Hebt u geen divan, tante? Hè, hoe houdt u het uit zonder divan! 't Is hier anders wel gezellig, hè. Als ik trouw," zei Loukie, „hoef ik alleen maar een divan en een schemerlamp."

„Zoo," zei tante Anna. „Als je trouwt." En ze monsterde Lou's onregelmatig, smal gezicht, en de veel te tengere bloote hals, en de magere armen. Lou werd wat stil, en Jeanne streek onwillekeurig het haar wat weg van haar ooren, alleen Margreet vertelde nog kalm door van huis, wat bedaarde, afgepaste zinnetjes. 's Avonds toen ze op haar slaapkamer was, vond tante Anna, dat Lou en Jeanne de allures hadden van lichte vrouwen en ook de kleedij. Foei, je mocht er niet aan denken, en ze hoopte, dat ze nog op tijd was gekomen, om in te grijpen.

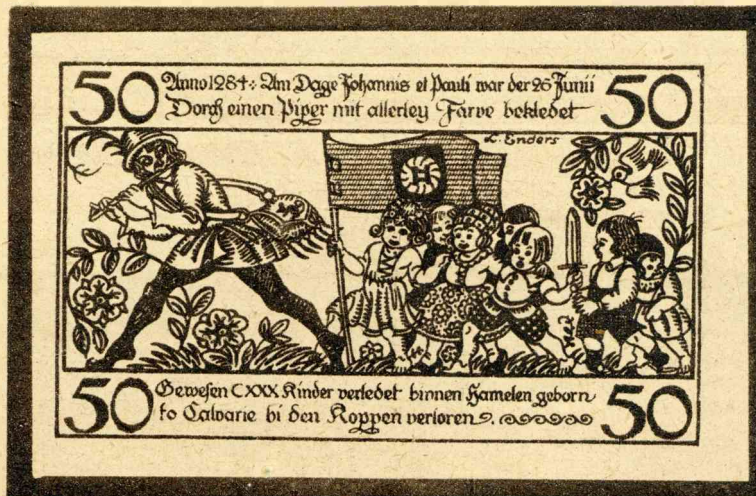
Een week ging voorbij. Toen sprak tante Anna 's avonds met Loukie. Ze zat kaarsrecht op een stoel, en haar haar leek nog stijver naar achteren gekamd dan anders. „Hoor eens Lou," zei ze. „Ik heb je nu een week bestudeerd, en nu voel ik me verplicht je als oudere vrouw een raad te geven. Vooreerst moet ik opmerken, dat je lichtzinnig gekleed bent. Ik heb er nu al die dagen niets van gezegd, maar 't heeft me wel gehinderd. Foei, die bloote halzen en dan in den winter. En 't staat je heelemaal niet. Je bent er veel te mager voor. Jeanne, die staat het nog wel, hoewel ik het altijd leelijk vind. Maar jij moet hooge boorden dragen, werkelijk."

„Zooals u," zei Lou, die een week lang heldhaftig veel speldeprikken had doorstaan.

„Ja, zooals ik. — En dan die hooge hakken, vindt je vader dat goed? 'k Begrijp het niet, zie je."

„Vader, die weet niet eens, of ik schoenen aan heb of klompen," zei Lou.

„Dan zal ik er je vader eens over schrijven. Me dunkt

EIGENAARDIG PAPIERENGELD.

De stad Hameln in Duitschland geeft een opmerkelijke „zilverbun" uit, ter waarde van 50 Pfennig. Daarop is de vermaarde historie van den Rattenvanger van Hameln afgebeeld. Het oude verhaal is bekend: Hameln wordt geteisterd door de rattenplaag. Een zwerend fluitspeler biedt aan, de stad te bevrijden, en als het gemeentebestuur hem een zekere som daarvoor heeft beloofd, gaat hij fluitspelend door de straten, aldus miljoenen ratten uit de huizen lokkend, den Weser in, waar zij verdrinken. Het gemeentebestuur wil hem dan echter niet betalen, en tot straf lokt hij nu fluitspelend de kinderen de huizen uit en den Weser in, waar zij jammerlijk omkomen.

je ouders allebei zijn zoo degelijk, en jij, je maakt werkelijk een ondegelijke indruk. Ik zou je niet bij mijn goede kennis willen introduceeren, zooals je er nu uitziet."

„'k Ben er ook niets opgesteld," zei Lou, en staarde in de gasvlam.

„Ja, nu moet je niet boos worden, ik zeg dit alles tot je bestwil. Al die dingen, die ik nu opnoem, hadden je ouders je moeten zeggen, maar die zijn misschien te verblind. Kijk eens, je bent nog jong, negentien hè? Als je nu eens ging studeeren, voor onderwijzeres bijvoorbeeld, dan heb je een nuttige bezigheid en je zult zien, hoeveel prettiger het voor je is, te werken dan rond te lanterfant en alleen aan je kleeren te denken."

„Maar daar denk ik nooit aan. Haast nooit," zei Lou.

„Zoo. Nu, des te beter. En hoe denk je over het studeeren?"

„Ik neem al lessen. In talen."

„Ga dan door voor een acte. Fransch of Engelsch. Dan heb je toch immers een onbezorgde toekomst."

„Veel ik niets voor. 'k Vind vrije studie prettiger."

„Je denkt natuurlijk te trouwen."

„Natuurlijk."

„En zal ik je nu eens wat zeggen. Jij trouwt niet. Je bent niet knap, eerder leelijk. Nee, laat me uitspreken. Je ouders hebben je misschien wel verteld, dat je 'n aardig gezichtje hebt, maar zij zijn, zooals ik je al zei, verblind. Nu denk je misschien, dat ik hatelijk ben, maar ik ben alleen oprecht. Je bent leelijk, Lou, en daarom raad ik je aan — voor je bestwil — ga studeeren. Dan behoef je nooit van iemand af te hangen. En kleed je eenvoudiger. Gebruik geen odeur, want dat is al heel ordinair."

„Nacht, tante," riep Lou en rende naar boven, waar ze op het bed van Jeanne neerviel, en zei, dat ze den volgenden dag naar huis ging.

Den volgenden dag zei tante Anna nog voor het ontbijt ongeveer hetzelfde tegen Jeanne. Alleen voorspelde ze somber een lichtzinnige echtgenoot.

„Ze had waarzegster moeten worden," zei Jeanne brutaal.

En nog dienzelfden middag reisden de drie nichtjes af. Lou in haar bruinen mantel met den bonten kraag, waarin haar schraal, leutig gezichtje wegdook, Jeanne met het diepe hoedje, waaronder haar fijne, rechte neusje zoo coquet kwam uitsteken, en Margreet in haar sluike regenjas. Want nu regende het. Tante Anna gaf nog een doos hopjes door het coupéraampje aan. Alleen Margreet strekte er haar hand naar uit.

„De waarheid hebben ze toch maar niet kunnen hooren. Ze zullen me nog eens dankbaar zijn," profeteerde tante Anna, en schreef dienzelfden avond een brief aan Lou's Vader en aan Jeanne's moeder.

„Ze is jaloersch op ons," zei Jeanne. „Jaloersch, omdat we jong zijn. Dat is het."

„Ik wou, dat ik ook zoo'n preek gekregen had," zuchtte Margreet.

„Als je oud wordt en ongetrouwd," zei Jeanne, „dan word je hatelijk. Daar kun je niets aan doen."

„En 't is mijn toekomst", lachte Lou. Maar er zaten prop in haar keel.

* *

Nog geen half jaar daarna kreeg tante Anna een enveloppe toegestuurd waarin twee kaartjes. Het eene was van Jeanne, het andere van Ir. L. van Oorschoot. Het Ir. was licht onderstreept. Tante Anna fronsde haar kale wenkbrauwen en legde het kaartje naast haar ontbijtbordje. „Ze is knap, die Jeanne," dacht ze, „en de jongelui houden van wuffte vrouwen tegenwoordig. 'k Ben benieuwd of het goed gaat."

Maanden gingen weer voorbij en ze hoorde niets. Ze had geschreven aan Lou's vader en aan Jeanne's moeder; de vader van Lou had alleen geschreven: „Waar bemoei je je mee? Loukie is all-right. Je krijgt ouwe-vrijsters-allures." Jeanne's moeder had zich geuit in een langen brief, die met vele herhalingen zei, dat tante Anna zich werkelijk niet om Jeanne's opvoeding behoefde te bekommeren, want dat zij daarvoor wel alleen zorgen kon. Tante Anna bewaarde die brieven in de rechterla van haar schrijfbureautje, en liet ze alleen lezen aan haar beste vriendin, die, ook ongetrouwd, vond, dat ouders er nooit eenig verstand van hebben om hun kinderen op te voeden.

De jaren gingen voorbij. Ze had Jeanne niet geschreven, op het simpele verlovingskaartje, daartoe voelde ze zich niet verplicht. De jaren gingen voorbij, en ze hoorde niets meer van haar nichtjes, tante Anna.

Maar op een dag kwam er een briefje van Margreet, dat ze middelbaar Fransch had gehaald, en nu solliciteerde naar de H.B.S. in tante's stadje. Ze hoopte tante dus weer te zien.

't Was een kort, maar toch wel lief briefje, en toen Margreet zou komen, verkneuterde tante Anna zich in het idee, dat ze nu tenminste het nichtje, dat haar het nauwst verwant was, veel bij zich zou hebben. Dan zouden ze van gedachten kunnen wisselen, en tante Anna zou nog zoo'n klein beetje op Margreet toe kunnen zien.

Margreet kwam. Ze was niet veel veranderd. Ze droeg nog een regenmantel, want het was weer druilig en regenachtig, en een klein kastoren hoedje. Tante Anna vond haar een keurige, ladylike verschijning.

Toen ze zaten om de tafel onder het gaslicht, en Margreet veel verteld had van haar examen, sprong ze opeens over op Jeanne en Loukie.

„Wat is 't al lang geleden, hè, dat we hier met z'n drieën bij u waren. Weet u, dat Jeanne getrouwd is?"

„Ik weet niets."

„Ja," zei Margreet vlug. „Jeanne is getrouwd en woont in den Haag. Heel aardig. Ze heeft geen kinderen en gaat veel uit. 'n Mondain vrouwtje is ze, en ze wordt schandelijk door haar man verwend. En Loukie — weet u 't van Loukie?"

„Ik weet niets," zei tante Anna nog eens.

„O, Loukie is ook getrouwd. Al een paar jaar. En woont in Bloemendaal. Ze heeft een dot van een meisje. 'n Snoepje gewoon. 't Is een ideaal huishoudinkje. Ik heb kort geleden bij haar gelogeerd."

„Zoo," zei tante. „Ideaal. Ja, zoo op 't oog misschien. Maar wie weet hoe 't achter de schermen uitziet."

„U denkt ook altijd kwaad," zei Margreet zacht.

„Nee, dat niet, maar als ik nu eens denk, hoe jij en ik onze actes hebben en ons zelf door het leven slaan, niet afhankelijk zijn van een man, dan lijkt me dat toch oneindig veel rijker. Kijk, je hebt nu Fransch, als ik jou was, zou ik met Engelsch beginnen. Of met Duitsch. En dan daarin doorgaan. Er ligt nog een groot arbeidsveld voor je open, Margreet."

„Ja, tante."

„En zeg nu zelf, vind je dat niet een grootsche roeping?" Toen boog Margreet zich voorover. Haar bleke gezicht leek te kleuren onder het schijnsel van de lamp.

„Nee," zei ze. „Nee, dat vind ik niet. En ik vind, dat wij arme stakkers zijn. Arme stakkers, omdat wij ons zelf trachten op te dringen, dat het werkelijk nog heel belangrijk is, dat wij studeerende vrouwen zijn. Weet u wat ik zou willen, tante? Nu, dit oogenblik? Al mijn actes en al die geleerdheid weggooien, om gelukkig te worden als Loukie en Jean."

„Hoe kom je zoo mal?" vroeg tante verbaasd.

En het rillerige weten, dat ook dit derde nichtje voor haar verloren was, kroop langzaam in haar denken omhoog.

De Avonturen van den Nederlander A. Picard als Gevecht-vlieger aan het Fransche Front

XIII

(Slot)

De schrik sloeg mij om het hart — ik had tijdens mijn vliegtijd met hem kennis gemaakt, maar dat kon ik natuurlijk niet zeggen. Ik aarzelde en dacht na, maar ook slechts een ondeelbaar oogenblik, want men bemerkte het niet eens, en zonder haperen, met het onschuldige gezicht van de wereld, zei ik, dat ik dien officier had leeren kennen in een restaurant te Parijs, en dat hij mij verzocht had na den oorlog hem te komen opzoeken. Dan zou hij mij de mooiste gedeelten van zijn land laten zien! Toen kwam het kaartje van den Portugeesch officier — en kwam van mij het zelfde antwoord. Men was bevredigd — want wat zou men er tegen in kunnen brengen? Reeds waande ik mij zeker van te kunnen vertrekken toen een der officieren het woord nam en verklaarde dat hoewel men niets had kunnen vinden wat niet in orde was men mij toch wantrouwde en dat ik diens gevolg voor eerst nog niet Engeland mocht verlaten.

Ge kunt U mijn ontmoeting voorstellen! Zoo dicht bij de bevrijding en dan nog weer vastgehouden! Ik antwoordde dan ook eerlijk, dat dit mij vreeselijk zou spijten, maar dat ik haast niet gelooven kon, dat de Engelschen mij, die bij de Amerikaansche ambulance had gediend, en dus de zaak der Geallieerden zoovele diensten had bewezen, zouden vasthouden, omdat zij een wantrouwen jegens mij koesterden, dat toch door niets gerechtvaardigd werd, zooals zij trouwens zelf moesten bekennen.

Maar niets hielp. Mijn paspoort werd afgeteekend, en ik kon onverrichterzake vertrekken. Ik mocht naar Londen gaan, als ik wilde, maar toestemming om Engeland te verlaten kreeg ik niet.

De trein was intusschen van het station waar ik mij bevond vertrokken, en dus moest ik naar een ander om daar den trein van 12 uur af te wachten. Voor mijn bagage had ik natuurlijk een kruier nodig, en mijn hart stond een oogenblik stil, toen hij mijn linnen reiszak aan den bodem beetpakte. Ik vreesde, dat hij de papieren zou voelen, en dan vanzelfsprekend de onderofficiëren zou waarschuwen, die steeds bij mij waren gebleven. Gelukkig had de man geen dameshandjes; zijn met eelt begroeide handen waren te ruw om het onderscheid te voelen tusschen de papieren en het linnengoed, en dus was ik ook dit gevaar weer ontsnapt.

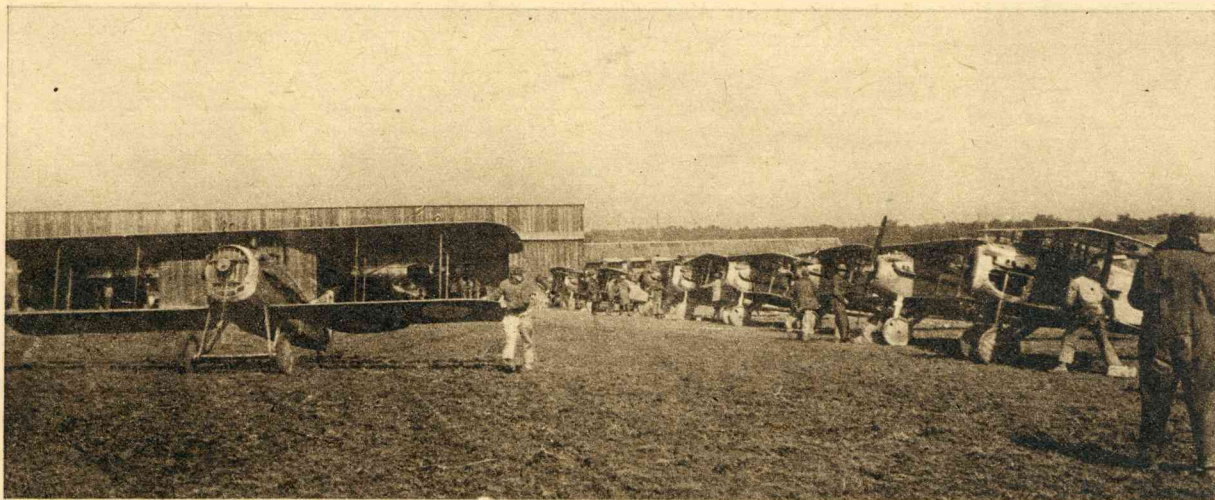
Men kan zich voorstellen hoe gelukkig ik was op weg te zijn naar het andere station, doch ik peinsde er voortdurend over, hoe ik nu spoedig uit het land kon vertrekken, want met iederen dag, dien ik er langer bleef werd de kans grooter dat men achter mijn geheim kwam.

Ik zat op het station op een bank en dacht na, terwijl ik wachtte op den trein, die mij naar Londen zou brengen. Het heen-en-weergeloopt van passagiers en spoorbeambten sloeg ik met onverschilligheid gade...

Ik moet er wel als een beeld van de wanhoop hebben uitgezien, want een klein meisje kwam naar mij toe, en vroeg, haar helderblauwe kijkers vriendelijk naar mij opgeslagen, of ik soms ziek was? Ik antwoordde met een paar onverschillige woorden en stond op, terwijl het kind, mij steeds aankijkend, zich langzaam verwijderde. Peinzend liep ik op en neer, nog steeds aangestaard door dat kleine meisje, dat bij een heer op leeftijd — misschien haar grootvader — hoorde, toen mij opeens een idee te binnen schoot. Ik herinnerde mij plotseling, hoe ik, toen ik met de Prinses Juliana van Java naar Singapore ging, op de boot een Duitscher ontmoette, die met Nederlandsche papieren via ons land naar Duitschland wilde reizen, om zich aldaar voor den dienst aan te melden. Ik was op weg om voor de Geallieerden te gaan vechten, dus kon ik dat niet toestaan, en maakte de Engelsche militairen te Singapore op hem opmerkzaam. De man werd natuurlijk gearresteerd. Dit voorval nu wilde ik aan de officieren gaan mededeelen, die mij verboden hadden uit Engeland te vertrekken. Ik had nog juist drie kwartier over om met een taxi naar de haven te gaan. Vliegenschvler — ik had de vrouwelijke chauffeur een extra fooi beloofd — ging het naar de haven, doch een nieuwe teleurstelling wachtte mij daar: ik mocht niet door het hek passeeren. Goede raad was duur. Ik vroeg om

inlichtingen waar ik toestemming kon krijgen om door te mogen. De agent verwees mij naar het havenkantoor, niet ver daar vandaan. Voort ging mijn taxi weer, keurig bestuurd door de vrouwelijke chauffeur. Aan het kantoor vroeg ik den directeur te spreken en vertelde hem, wat ik vergeten had aan de officieren te vertellen. Gelukkig had hij er ooren naar, en begeleidde mij persoonlijk naar een der officieren. Ik vertelde nu dezen ook hoe de zaak zich had toegedragen en verzocht hem, naar Singapore te willen telegraferen om inlichtingen, want dat ik op het fort te Singapore het proces-verbaal had moeten mede-onderteekenen. Ik voegde eraan toe, dat ik overtuigd was, dat een Engelschman, terwijl ik zulke goede diensten aan zijn land had bewezen, mij niet zou willen beletten om te vertrekken, temeer daar ik terug moest naar mijn land, omdat er in mijn familie een ernstig ziektegeval was. (Mijn kind was werkelijk ziek).

Ik verzocht hem dan ook, mij te willen beloven, dat hij zijn best zou doen om mij een pas te bezorgen, indien na

Fransche gevechts-machines, gereed om op te stijgen. De machine links vooraan in het midden, — die men in volle breedte ziet, — is die van den heer Picard, die dadelijk zal opstijgen om naar het front te vertrekken.

informatie bleek, dat ik de waarheid had gesproken. Hij beloofde het mij, doch hij scheen mijn mededeelingen niet erg te vertrouwen, want hij voegde erbij, dat hij niet meende, dat de zaak in orde kwam.

In afwachting van het onderzoek vertrok ik naar Londen, waar ik mijn intrek nam in een hotel. Denzelfden dag van mijn aankomst ging ik naar den Nederlandschen consul om mijn paspoort te laten afteekenen, en verzocht hem, of hij mij niet kon helpen aan een introductie, waardoor ik direct naar Nederland zou kunnen gaan. Geen kans echter; er waren over de zeshonderd Nederlanders, die allen te Londen wachtten om naar hun land terug te keeren, doch er was zoo'n groot gebrek aan scheepsgelegenheid, dat dit nog wel een tijdje duren zou. De consul gaf mij echter het adres voor een goedkoop hotel, waar nog twee Nederlanders,

mij mijn kaartje voor de boot zou mogen afgeven. O, wat een vreugde was dat. Wel had ik medelijden met die twee Nederlanders, die nu reeds vier weken in afwachting waren, en die ik dus passeerde, maar ik was te blij, om daar lang over te kunnen piekeren.

Nog was ik echter niet geheel zeker van mijn zaak, want hoewel ik natuurlijk direct mijn kaartje was gaan halen, en dus om zoo te zeggen klaar was om te kunnen vertrekken, was toch natuurlijk de mogelijkheid van ontdekking nog niet buitengesloten. Zoolang ik niet met bei mijn voeten op Nederlandsch grondgebied stond, was ik mijn leven nog niet zeker, want zelfs wanneer ik al op zee zou wezen, en men kreeg de bewijzen, dat ik zonder verlof het Fransche leger had verlaten, dan zou men mij zelfs nog wel eens van de boot kunnen halen. Ik zou dan heusch de eerste niet wezen, wien zoo iets overkwam.

En dan was er in den omgang met de andere logé's van het hotel, ook voor mij een gevaar gelegen. Ze waren allen zoo hartelijk en vertrouwelijk, zoodat het mij wel eens moeite kostte om niet een van hen in vertrouwen te nemen en dien mijn geheim te vertellen. Maar ik wist mij altijd te beheerschen, hoe moeilijk het soms ook was.

Tien lange dagen nadat ik mijn kaartje voor de boot had gehaald, kreeg ik eindelijk bericht, dat ik den 26en Juni naar Gravesend moest vertrekken, omdat wij vandaar zouden scheep gaan. Eindelijk! Zestien dagen, die mij soms één lange marteling toeschenen, was ik in Londen geweest. Het leven was er echter zeer aangenaam en men kreeg in het geheel niet den indruk in de hoofdstad te zijn van het land, dat zoo'n geweldigen oorlog voerde, daar alles er precies hetzelfde was als voor 1914; alleen de winkels waren vroeger gesloten, en de theaters moesten om half elf sluiten. De straatverlichting en het verkeer in de stad was echter geheel gelijk gebleven, en hoewel ik het heerlijk vond, die gezellige drukte op straat, was ik toch begrijpelijkerwijze verheugd naar huis te kunnen gaan.

Den 17en Juni om ongeveer 12 uur 's middags vertrokken wij van Gravesend, nadat wij — zij het dan niet zoo grondig — eerst nog weer eens waren gevisiteerd.

Gelukkig liep alles goed van stapel en kozen wij zee. Hoewel ik natuurlijk nu een enorm veel grotere kans had er goed doorheen te komen, was ik toch nog allesbehalve rustig. Ik wenschte wel, dat Edison zijn uitvinding van de draadloze telegrafie nooit gedaan had. Ach, wat was ik nog bevreesd dat ik nog op 't laatste oogenblik geknipt zou worden.

Alles liep echter goed af en hoewel wij door een twaalf-tal kruisers werden begeleid, kwamen wij geen enkelen onderzeeër tegen. Wel passeerden wij veel drijvende mijnen waarop dan duchtig door de oorlogsschepen werd geschoten, hetgeen een aardig gezicht was, evenals de ons begeleidende vliegtuigen, die aanhoudend rond des schepen cirkelden en het zeevlak afloerden naar onderzeeboten of vijandelijke vliegmaschinen.

Den 18en Juni kwamen wij behouden te Hoek van Holland aan, en mijn vreugde, behouden en wel den vaderlandschen bodem onder mijn voeten te voelen, zult U zich gemakkelijk kunnen begrijpen. Dat ik na al mijn avonturen en aan 't front en op

mijn terugreis, veilig en wel in ons land terugkeerde, mag zeker wel een wonder heeten, want van de 5000 Nederlanders, die aan het front waren, toen ik er de eerste dagen vertoefde, waren er toen ik wegging, nog maar 700 over.

En hiermede ben ik aan het einde van mijn verhaal gekomen. Ik hoop nu spoedig de ervaring, die ik aan het West-front als vlieger heb opgedaan, nuttig te mogen maken als aviateur in ons Nederlandsche leger.

Een Amerikaansche escadrille.

een dokter en een scheepskapitein, beiden met een Japanse mailboot van Java gekomen, op scheepsgelegenheid wachtten. Zij vertelden mij, dat zij daar reeds drie weken vertoefden, en dat dit nog niets beteekende, want dat er anderen waren, die al wel drie maanden of nog langer naar hun vertrek verlangden.

Men begrijpt, dat die verhalen niet geschikt waren om mij aan te moedigen. De grond brandde mij onder de voeten en 's nachts kon ik den slaap niet vatten en lag ik maar te peizen op een middel, om weg te kunnen komen. Iederen dag, dien ik hier moest doorbrengen, maakte mijn positie immers hachelijker! — Toen deed zich een kleine kans voor, die ik natuurlijk met beide handen aangreep. Bij het kennismaken met een der logé's, vertelde deze mij, dat er in het hotel ook een oude dame logeerde, die in nauwe betrekking stond tot eenige Engelsche diplomaten. Misschien dat deze dame iets voor mij zou willen doen, dacht ik, en dus liet ik mij aan haar voorstellen, om haar dien dienst te kunnen vragen. Gelukkig kon ik haar bewegen een poging voor mij te doen, maar zij zelf scheen niet veel hoop op een gunstigen uitslag te hebben.

Ik behoef wel niet te vertellen hoe zenuwachtig ik mij voelde, in afwachting van mijn verlof om te vertrekken. De lezer zal zich dit wel kunnen voorstellen. Gelukkig duurde de spanning echter niet lang, en zes dagen nadat ik de bemiddeling van die vriendelijke dame had ingeroepen, kreeg ik een schriftelijk bewijs toegezonden, waarop men

Het relaas der avonturen van onzen landgenoot is hiermede teneinde. Velen zullen dit ongetwijfeld jammer vinden, want de correspondentie, die wij zoowel uit buitenland als binnenland over deze vliegers-avonturen ontvingen, duidde op een buitengewone belangstelling. Maar ook de belangstelling van de vele andere lezers, die herhaaldelijk intusschen om een vervolg van JOE JENKINS' avonturen vroegen, dienen wij nu wederom eens te bevredigen. En daartoe is 't nu weer de gelegenheid. In ons eerstvolgend nummer zullen de vele bewonderaars reeds weder hun hart kunnen ophalen aan de lotgevallen van den fameuzen detective JOE JENKINS.

DE REDACTIE.

PHILIPS' VOETBAL-WISSELBEKER.

Door de N.V. Philips' Gloeilampenfabriek te Eindhoven werd een zilveren Wisselbeker ter beschikking gesteld van den Brabantschen Voetbalbond. Deze beker werd ontworpen en met de hand uit zilver gedreven door den bekenden edelsmid Zwollo te 's-Gravenhage, en is een fraai kunstvoorwerp.

HET VLEGONGELUK TE SOESTERBERG.

Vrijdag 1.1. had boven het vliegterrein te Soesterberg een ontzettend vliegongeluk plaats. Twee machines n.l. botsten tijdens een oefening tegen elkaar. Alle vier de inzittenden kwamen om het leven. Links hierboven het portret van den eersten-luitenant-vliegenier VAN OOSTEN. Rechts: de reserve-luitenant VAN DOORN.

SERGEANT-VLEGENIER DE GREEF, die ook bij het vliegongeluk te Soesterberg om het leven kwam.

W. J. J. J. LEDEL †
Op 72-jarigen leeftijd overleed te Arnhem de heer W. J. J. J. LEDEL, oud-majoor der Infanterie en Ridder in de orde van Oranje Nassau.

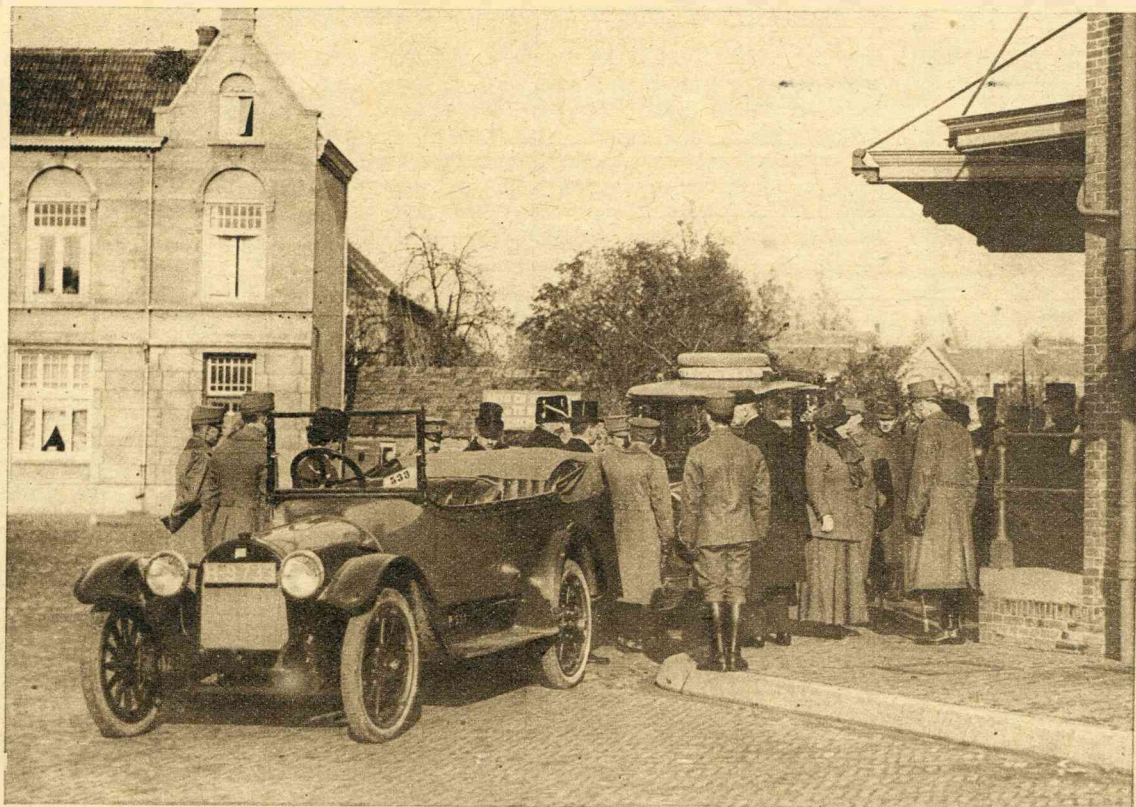

LUIT.-GENERAAL GROENER, de opvolger van den eersten generaal-kwartiermeester Ludendorff.

VOOR EEN JONG HELD.

Te Leiden werd op 28 October aan de familie overgedragen een grafmonument voor CORNELIS RIJKERS, die in den afgeloopen winter bij een poging tot redding van een kind uit het ijs van een der Leidsche Singels, zelf het leven verloor. Het monument is een geschenk van Leidens burgerij.

H. M. DE KONINGIN BIJ DE VLUCHTELINGEN.

H. M. De Koningin bracht een tweedaagsch bezoek aan de vluchtelingen. Daartoe bezocht H. M. Zeeuwisch Vlaanderen, Noord Brabant en Limburg. Te Weert maakten we o. a. deze foto.

Mej. Dr. E. NEURDENBERG is benoemd tot lector in de Moderne Kunst-Geschiedenis aan de Groningsche Universiteit.

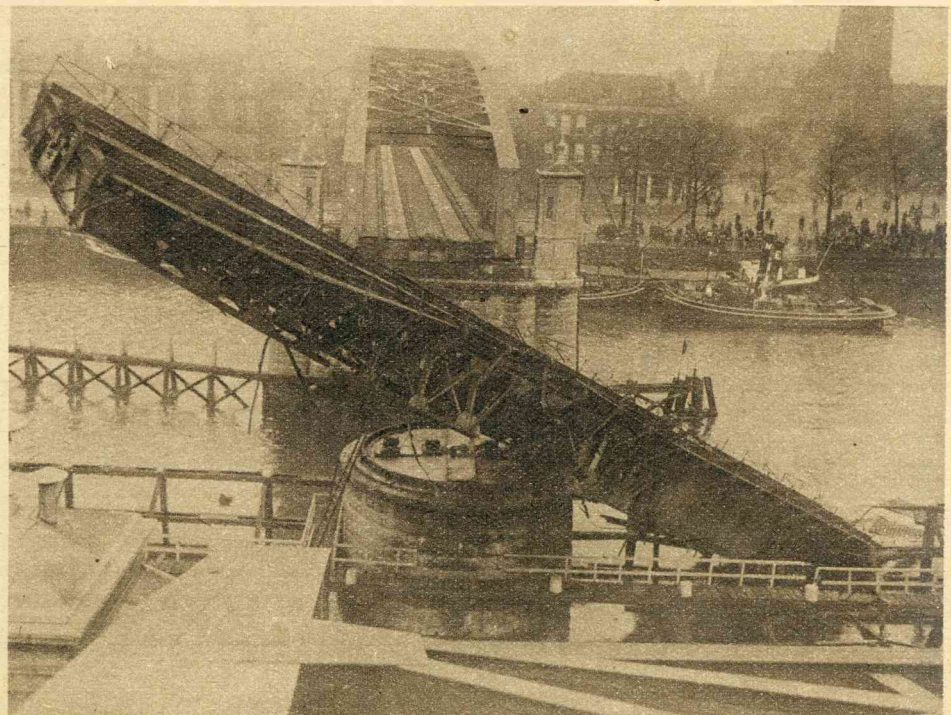

Jhr. Mr. J. M. VAN BEIJMA, vroeger burgemeester van Leeuwarderadeel, is benoemd tot burgemeester van Leeuwarden.

EEN NIEUWE VEREENIGING

De vergadering van de Vereeniging tot verbetering der pensioenen van de Nederduitsch Hervormde Predikanten ter gelegenheid van haar oprichting.

DE AANVARING VAN DE KONINGSBRUG TE ROTTERDAM.

Het Duitsche stoomschip „Kandelfels“, een geïnterneerd stoomschip uit Antwerpen, is in aanvaring geweest met de spoorbrug over de Koningshaven. De brug is zoodanig beschadigd, dat het geheele verkeer met het Zuiden gestaakt is.